

BALTIJOS ŠALIŲ PREMJErai SU NATO GENERALINIŲ SEKRETORIUMI APTARĖ ALJANSO PRIEŠAKINĖS GYNYBOS IR ATGRASYMO STIPRINIMĄ RYTŲ FLANGE

Birželio 8 d. Lietuvos Ministrė Pirmininkė **Ingrida Šimonytė** kartu su Latvijos ir Estijos premjerais **Krišjaniū Kariniū** ir **Kaja Kallas** nuotoliniame pokalbyje su NATO generaliniu sekretoriumi **Jensu Stoltenbergu** aptarė NATO priešakinės gynybos ir atgrasyimo priemonių stiprinimą rytų flange.

Pokalbio metu Lietuvos premjerė padėkojo NATO generaliniam sekretoriui už jo lyderystę telkiant sąjungininkų pastangas, kad aljansas efektyviai prisitaikytų prie naujos saugumo aplinkos ir priimtų reikiamus sprendimus dėl rytinio flango sustiprinimo.

„Deja, bet Rusija išliks ilgalaikė saugumo grėsmė visai euroatlantinei bendruomenei. Todėl būtina, kad NATO neatidėliojant priimtų reikiamus sprendimus dėl esminių pajėgų sustiprinimo aljanso rytiniame flange, ypač atsižvelgiant į geografinius ypatumus. Tikimės tolimesnės Jūsų lyderystės siekiant šių sprendimų“, – sakė I.

Šimonytė.

Lietuvos premjerė pabrėžė, kad stiprus aljansas ir tvirti transatlantiniai santykiai išlieka esminiu saugumo garantu Baltijos valstybėms.

Taip pat Lietuvos premjerė pažymėjo, kad Lietuva nuosekliai didina gynybos išlaidas ir yra pasirengusi toliau investuoti į ginkluotųjų pajėgų modernizavimą bei didinti investicijas į priimančiosios šalies paramą, kad būtų užtikrintos geriausios sąlygos Lietuvoje dislokuotiems sąjungininkų kariams.

Pokalbio metu taip pat buvo aptartos vykstančios diskusijos dėl NATO Strateginės koncepcijos bei NATO atvirų durų politikos principas.

Lietuvos Ministrė Pirmininkė I. Šimonytė kartu su Latvijos Ministru Pirmininku K. Kariniū ir Estijos Ministrė Pirmininke K. Kallas tęsia bendrą koordinuotą darbą, siekiant Baltijos Ministrų Taryboje sutartų tikslų saugumo srityje.

LRV

UKRAINA KOVOJE UŽ LAISVĘ IŠKOVOJO SVARBIĄ PERGALĘ

Lietuva nuosekliai palaiko Europos Sąjungos (ES) narystės perspektyvą Rytų partnerystės šalims, išreiškusioms valią integruotis į ES. Užsienio reikalų ministerija sveikina Europos Komisijos nuomones dėl Ukrainos, Moldovos ir Sakartvelo narystės ES prašymų, kurios buvo pateiktos per rekordiškai trumpą laiką. Tai yra istorinis žingsnis ne tik Rytų partnerėms, bet ir ES.

„Ukraina kovoje už laisvę iškovojė svarbią pergalę. Pozityvi Europos Komisijos nuomonė yra labai svarbi žinia ne tik Ukrainos žmonėms, kurie aukoja savo gyvybes gindami savo valstybę, Europos saugumą ir mūsų bendras vertybes, bet kartu ir signalas agresoriui Rusijai, kad jos vykdoma imperialistinė ir revanšistinė politika kaimyninių valstybių atžvilgiu pasmerkta žlugti, – sakė užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis. – Ukraina jau įrodė savo tvirtą apsisprendimą dėl šalies europinės ir euroatlantinės integracijos kelio. Ukraina, kaip ir kitos asocijuotos Rytų partnerės – Moldova ir Sakart-

velas – padarė ženklų pažangą įgyvendindamos asociacijos susitarimus su ES. ES narystės perspektyvos suteikimas šioms šalims bus labai svarbi papildoma paskata toliau tvirtai žengti reformų keliu ir konsoliduos politinio elito ir žmonių pastangas siekti šio tikslo.“

Pasak ministro, Lietuva tiki, kad kitą savaitę vyksiančiame Europos Vadovų Tarybos posėdyje bus priimtas istorinis ir geopolitinis sprendimas, atveriantis ES duris Ukrainai, Moldovai ir Sakartvelui bei įtvirtinantis šių šalių ES šalies kandidatės statusus, atsižvelgiant į Europos Komisijos rekomendacijas. Rusijos karo prieš Ukrainą akivaizdoje pateikti Ukrainos, Moldovos ir Sakartvelo prašymai dėl narystės ES yra aiškus šių šalių politinės krypties demonstravimas ir jų pasirinkimas gyventi laisvame, taikiame ir klestinčiame pasaulyje. Lietuva palaiko šį pasirinkimą, nes dabartinės geopolitinės situacijos neatitinkantis sprendimas tik suteiks galimybę agresoriui ateiti ir kurti savo realybę.

LR URM

Vilniuje Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga surengė parodą Gedimino prospekte apie 1941 m. birželio sukilimą. Apie parodą pranešė LGGRTC darbuotojas dr. Raimundas Kaminskas.

BIRŽELIO SUKILIMAS – 1941 06 22–28 SUKILIMAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBEI ATKURTI

Ruošimasis sukilti

Birželio sukilimą nuo 1940 pabaigos planavo Lietuvių aktyvistų fronto (LAF; įkurtas 1940 11 17 K. Škirpos iniciatyva Berlyne) steigėjai, Lietuvos išlaisvinimą sieję su nacių Vokietijos kariuomenės žygiu į Rytus. Kovai rengėsi Tautinio darbo apsauga, tapusi LAF ginkluotų būrių užuomazga, kitos nelegalios antisovietinės organizacijos ir grupės. Kai kurios jų palaikė ryšius su LAF Berlyne, gaudavo nurodymų kaip kurti organizacijos padalinius ir elgtis prasidėjus karui. Sukilimo centru tapo Kaunas. Žymesni sukilimo vadovai: L. Butkevičius, A. Damušis, V. Nasevičius, P. Padalis, L. Prapuolenis, B. Stasiukaitis.

Sukilimo eiga

Birželio sukilimo pradžia

sutapo su SSRS–Vokietijos karo pradžia (1941 06 22). Jau 06 22 vakare Kaune buvo užimtas radiofonas (radijo studija; pradėta rengtis transliacijoms), netrukus – radijo stotis. 06 23 rytą į studiją lydymas kelių sukilėlių kariškių atvyko LAF įgaliotinis L. Prapuolenis ir perskaitė Lietuvos valstybės atkūrimo deklaraciją, paskelbė Lietuvos laikinosios vyriausybės sudėtį, buvo sugrotas Lietuvos himnas. Per radiją paskelbus apie Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimą, kovą pradėjo LAF būriai, pasipriešinimas besitraukiančiai SSRS kariuomenei išplito visoje Lietuvoje. Atkakliausios kovos vyko Kaune. Nemaži sukilėlių būriai susidarė Metalų, Drobėnų fabrikuose. Sukilėliai dažniausiai veikė nedideliais

būriais: saugojo nuo plėšimo turtą, patuliavo miesto gatvėse, apšaudydavo besitraukiančius sovietinius karinius dalinius, bandė įsigyti ginklų, teikė medicininę pagalbą. Sukilimo partizanams vadavo stichiškai susidaręs Vietinės apsaugos štabas. Kaune veikė 26, miesto apylinkėse – dar 16 partizanų būrių; iš viso jie turėjo apie 3400 kovotojų.

(Nukelta į 4 psl.)

Dėmesio skaitytojams! Pranešame, kad „Dirvos“ priešatostoginė laida yra Nr. 10, išleista birželio 21 d., o poatostoginė laida, Nr. 11, išleis liepos 12 d.

Visiems skaitytojams linkime malonių vasaros atostogų!

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda birželio 17 d. priėmė Egipto ambasadoriaus **Mohamedo Karimo Fouado Sherifo**, Jordanijos ambasadoriaus **DaifAllaho Alfayezo** ir Botsvanos ambasadorės **Chandapiwos Ntetos** skiriamuosius raštus.

Įvairiuose šalies miestuose birželio 17 d. tarnauti Lietuvos valstybei prisiekė apie 1 tūkst. nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos karių bei 80 Bazinį kario savanorio įgūdžių kursą baigusių karių savanorių, šeštadienį pranešė Lietuvos kariuomenė.

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda birželio 16 d. Seime perskaitė savo trečiąjį metinį pranešimą, kuriame valdantiejiems kliuvo ir pagyrimų, ir kritikos. Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo pirmininkas **Vytautas Landsbergis** teigė ne su visais prezidento teiginiais galintis sutikti. Paklaustas, kaip vertina G. Nausėdos metinį pranešimą, V. Landsbergis teigė, kad kalba buvo ilga ir ją reikės ilgai studijuoti. Profesorius sakė, jog pranešime šalies vadovas palietė daug skirtingų klausimų. Pasiteiravus, ko jam pritrūko prezidento metiniame pranešime, profesorius kalbėjo, jog būtų gerai, kad šalies vadovas klausimus, dėl kurių kritikavo valdančiuosius, pirmiausia būtų aptaręs su Vyriausybe.

Per pirmą mėnesį po to, kai įsigaliojo privalomas gyvūnų augintinių ženklavimas bei registravimas, stebimas didesnis aktyvumas. Valstybinės maisto bei veterinarijos tarnybos (VMVT) duomenimis, per gegužę gyvūnų augintinių registre (GAR) užregistruota daugiau nei 30 tūkstančių šunų, kačių ir šėškų. Daugiausia paženklinta šunų (beveik 21 tūkstantis), kačių registruota daugiau nei 8 tūkstančiai bei 13 šėškų. Birželio pradžioje iš viso GAR registruota 316 914 gyvūnų augintinių: šunų – 241 398, kačių 102 065 bei 451 šėškas. VMVT atkreipia dėmesį, kad toliau didėjo į Lietuvą iš Ukrainos įvežamų gyvūnų skaičius: per gegužės mėnesį užregistruoti kiek daugiau nei trys šimtai gyvūnų, o jau birželį šis skaičius išaugo kone dvigubai. Tradiciškai daugumą sudaro šunys.

Pasirodžius svarstymams, kad Sauliaus Skvernelio vadovaujama Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ gali susijungti su Darbo partija, buvęs premjeras patikino – tai tik gandai. S. Skvernelis birželio 17 d. pasidalino tinklalapio lytas.lt publikacijos, kurioje skelbiamas apie galimas partijų jungtuves, ištrauka. Prie jos Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ pirmininkas pridėjo įrašą, kuriame teigiama, jog su Darbo partija jo vadovaujama politinė jėga nesijungs.

Lietuvos Vyriausybė pritarė papildomų 900 tūkst. eurų skyrimui ukrainiečių tikslinėms stipendijoms. Šis sprendimas leis užtikrinti paramą ir vasaros mėnesiais, rašoma Lietuvos studentų sąjungos (LSS) pranešime žiniasklaidai. Šiuo metu Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuoja beveik 400 ukrainiečių, atvykusių čia nuo Rusijos pradėto karo pradžios. Kas mėnesį jiems yra skiriama 300 eurų dydžio tikslinė stipendija.

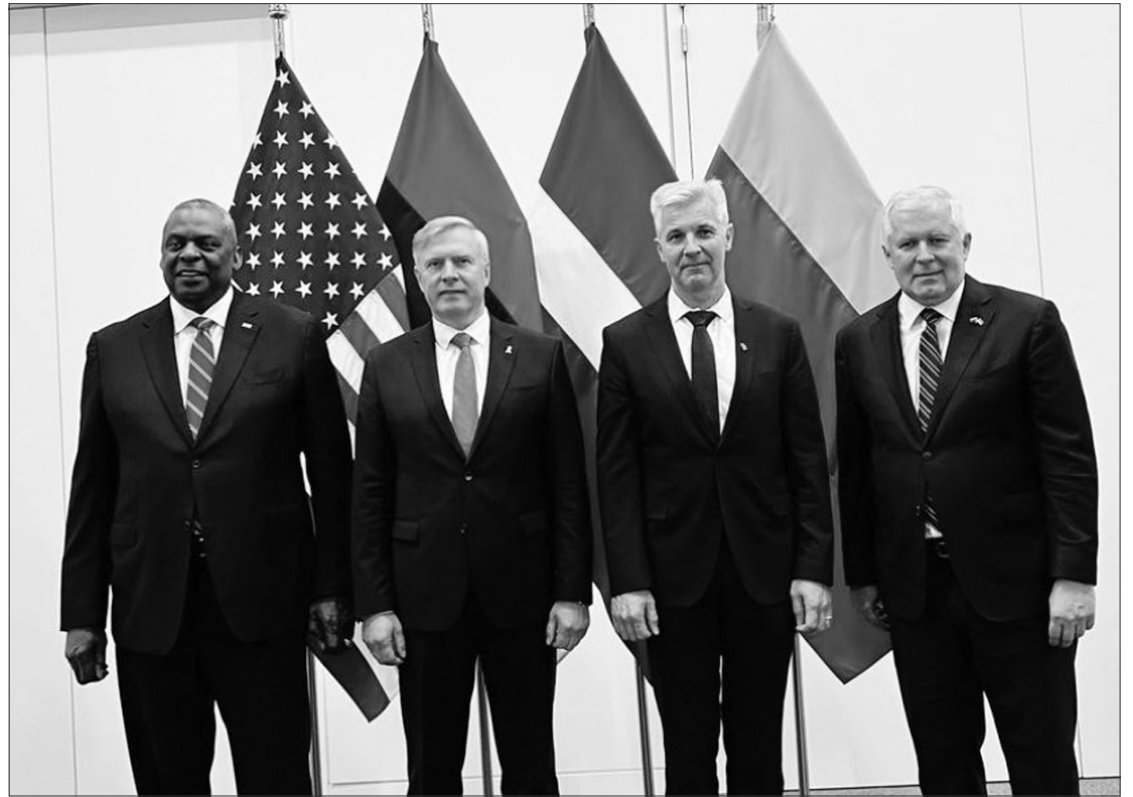
Lietuvos vyskupų konferencija (LVK) sako esanti susirūpinusi Seime svarstomu Civilinės sąjungos įstatymo projektu, kuris leistų įteisinti nesusituokusių porų santykius. LVK laikosi pozicijos, kad toks reguliavimas gyvenimą be santuokos bei tos pačios lyties asmenų bendrą gyvenimą prilygintų santuokai, o tam Bažnyčia negali pritariti. Vyskupai laikosi pozicijos, kad norint užtikrinti kartu gyvenančių bei santuokos ar tėvystės, motinystės, giminystės ryšiais savęs nesiejančių asmenų teises „protingas kompromisas būtų priimti tokį įstatymą, kuris šių sąjungų netapatintų su šeima“.

Seimo Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ nariai **Domas Griškevičius** ir **Tomas Tomilinas**, pasirodžius informacijai, kad galimai tranzitu per Lietuvą į Kaliningradą yra gabenami Rusijos iš Ukrainos pavogti grūdai, kreipėsi į Susisiekimo ministeriją. Pasak parlamentaro T. Tomilino, būtina išsiaiškinti, ar tokia informacija yra tiesa, ir jei tai pasitvirtina, reikia imtis visų įmanomų priemonių, kad tai būtų sustabdyta. Iki karo pradžios Ukraina buvo viena svarbiausių kviečių gamintojų pasaulyje ir didelė kukurūzų gamintoja. Daugelis šalių yra priklausomos nuo pigių kviečių iš Ukrainos. Grūdai taip pat labai svarbūs teikiant pasaulinę pagalbą maistu. Tačiau Rusijai sukėlus karą Ukrainoje, milijonai tonų maisto įstrigo Ukrainoje. Rusija neleidžia jų saugiai išplukdyti per Ukrainos uostus.

Policija birželio 16 d. pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl vykusio mįslingo skrydžio iš Lietuvos per Rytų Europą, žiniasklaidai patvirtino Kriminalinės policijos biuro viršininko pavaduotojas **Saulius Briginas**. Baudžiamojo kodekso straipsnyje teigiama, kad orlaivio ar kito skraidymo įrenginio ekipažo narys, pažeidęs tarptautinių skrydžių taisykles įskrisdamas į Lietuvą arba iš jos išskrisdamas, baudžiamas bausme arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

NATO PAJĖGŲ DIDINIMAS RYTINIAME PAKRAŠTYJE NEGALI PAKEISTI JAV PAJĖGŲ BUVIMO REIKALINGUMO

Iš kairės: JAV gynybos sekretoriaus L. Austinas, Estijos gynybos ministras Kalle Laanet, Latvijos gynybos ministras Arčis Pabrikas ir Lietuvos krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas. **LR KAM**

„Nuolatinį JAV ir NATO pajėgų buvimą regione matome kaip vienintelį efektyvų Rusijos atgrasymo faktorių. Tikimės, kad šiuo metu vykstančios JAV rotacijos bus išlaikytos ateityje. NATO pajėgų didinimas rytiniame pakraštyje negali pakeisti JAV pajėgų buvimą reikalingumo“, – teigia krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas. Jis birželio 17 d. NATO gynybos ministrų susitikimo Briuselyje parašėse dalyvavo Baltijos šalių gynybos ministrų ir JAV gynybos sekretoriaus L. Austino susitikime.

Susitikime aptarta regiono saugumo situacija, pajėgumų vystymas ir ilgalaikė NATO adaptacija. Baltijos šalių gynybos ministrai išsakė bendrą poziciją dėl sprendimų, kuriuos tikimasi priimti NATO viršūnių susitikime Madride.

„Kaip Lietuvos gynybos ministras galiu užtikrinti, kad esame pasirengę suteikti JAV

visą reikalingą priimančiosios šalies paramą ir toliau investuoti į ją, kad sudarytume sąlygas JAV rotacijoms ir jų tęstinumui „– kalbėjo ministras. Jis taip pat atkreipė dėmesį, kad greitas JAV karių pastiprinimas regione nebūtų įmanomas be JAV integruotos oro ir raketinės gynybos dislokavimo ir JAV karinės technikos, amunicijos bei reikalingų logistikos atsargų išdėstymo Baltijos šalių regione. Tai yra labai svarbūs elementai užtikrinant greitą JAV karių pastiprinimą ir išlaikymą galimose kovinėse operacijose regione.

Ministras patikino, kad imasi visų įmanomų priemonių, prisidedančių prie šalies saugumo – didinamos gynybos išlaidos, gerinama infrastruktūra, siekiama sudaryti visas sąlygas JAV pajėgoms čia treniruotis ir didinti savo sąveiką su kitais NATO sąjungininkais.

A. Anušauskas taip pat aptarė prioritetinės ginkluotės, ypatingą dėmesį skiriant oro gynybai, Lietuvai tiekiamą ir bendrą Baltijos šalių projektą.

„Su kolegomis latviais ir estais planuojame vystyti raketinių sistemų HIMARS pajėgumą. Sutartį dėl HIMARS Lietuva ketina pasirašyti dar šiais metais“, – sakė ministras.

JAV yra strateginė Lietuvos partnerė ir viena pagrindinių Baltijos regiono saugumą užtikrinančių sąjungininkių, todėl Lietuva siekia nuolatinio ir nepertraukiamo JAV karių buvimą regione įvairiomis formomis. Šiuo metu Pabradės poligone, pernai atidarytoje ir toliau plečiamoje naujoje stovykloje „Herkus“, yra dislokuotas jau penktasis sunkusis JAV batalionas su tankais „Abrams“ ir kovos mašinomis „Bradley“. JAV kariai Lietuvoje nuolat dalyvauja pratybose ir taip didina sąjungininkų kariuomenių sąveiką. **LR KAM**

RUSIJOS LAIVAS ĮPLAUKĖ Į DANIJOS TERITORINIUS VANDENIS

Rusijos korvetė birželio 17 d. du kartus įplaukė į Danijos teritorinius vandenis Baltijos jūroje, pranešė danų ginkluotosios pajėgos.

Pirmą kartą rusų laivas įplaukė į šiuos vandenis šiauriau Kristiansės salos, esančios į pietus nuo Švedijos, 2 val. 30 min. vietos (3 val. 30 min. Lietuvos) laiku.

„Po kelių valandų ta pati korvetė vėl kirto teritorinių vandenų liniją, irgi šiauriau Kristiansės“, – teigiama danų kariuomenės pareiškime.

„Gavęs signalą iš karinių

PIRMASIS ISTORIJOJE BENDRAS MOLDOVOS IR RUMUNIJOS PARLAMENTŲ POSĖDIS

Š.m. birželio 18 d. Moldovos sostinėje Kišiniove, Respublikos rūmuose, prasidėjo pirmasis istorijoje bendras Moldovos ir Rumunijos parlamentų posėdis, praneša portalas „NewsMaker“.

Posėdyje dalyvauja visos Moldovos partijos, išskyrus opozicinį Komunistų ir socialistų bloką, kuris jį pavadino nekonstituciniu. Į posėdį taip pat atvyko šalies prezidentė Maia Sandu.

jūrų pajėgų jūrų operacijų padalinio civiliniu VHF radijo ryšiu, Rusijos laivas nedelsdamas paliko Danijos teritorinius vandenis“, – priduriama pareiškime. **LRT**

Manoma, kad posėdyje bus priimta bendra dviejų šalių parlamentų deklaracija.

Stebėtojai primena 1917-1918 metais veikusią Šalies Tarybą, kuri tada paskelbė Rumunijos ir Moldovos susivienijimą.

2016 metais Moldovoje įvyko kongresas „Sfatul Țării 2“. Jame buvo priimta deklaracija, kurioje raginama suvienyti Moldovą ir Rumuniją, taip pat dviejų šalių susivienijimo „kelio gairės“.

Apie planus surengti bendrą Moldovos ir Rumunijos parlamentų posėdį Moldovos parlamento pirmininkas Igoras Grosu pranešė birželio 6 d.

ELTA

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president
Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašinių nespausdiname.

RUSIJA NORI BADU MARINTI PASAULĮ

Ar pamenate, kaip 2015 metais į Europą ėmė plūsti tūkstančiai pabėgėlių iš rusų bombarduojamos Sirijos, karų nusiaubto Afganistano, Irako ir net iš tų šalių, kur joks karas nevyksta? Negali būti nė mažiausių abejonių, kad už šių srautų organizavimo kyšojo Kremliaus ausys. Pabėgėlių (o dar tiksliau – ekonominių migrantų) antplūdis sukėlė nemažą krizę ES šalyse – ne tik teko išleisti milžiniškas lėšas jų prieglaudai, bet ir susipykti, kai tarp ES narių imta skirstytis kvotas, kas kiek pabėgėlių privalo priimti.

Šiandien Kremlius rezga tą patį planą – sukelti dar vieną pabėgėlių iš trečiųjų šalių bangą. Tik šįkart kitokiu būdu – sukeliant... badą! Reikalas tas, kad Rusija blokuoja Ukrainos uostas, iš kurių ši, pasaulio aruodu vadinama, šalis plukdė milijonus tonų grūdų. Dėl blokados nuo ukrainietišku grūdų priklausomos šalys liks be duonos, o tai savaime sukels nuo bado bėgančių pabėgėlių bangą į Europą. Ką daryti?

Lietuvos užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis teigia, kad reikia sutelkti tarptautinės bendruomenės valią ir pastangas, kad Odesos jūrų uostas būtų atblokuotas, nes tai yra tinkamiausias ir veiksmingiausias būdas atnaujinti Ukrainos grūdų tiekimą pasaulio rinkoms ir taip išvengti katastrofiškų padarinių, kurias gali atnešti Rusijos agresijos prieš Ukrainą sukelta maisto krizė. Tam tereikia suteikti Ukrainai reikalingą ginkluotę. Ukrainos vadovybė taip pat pritaria tokiam mūsų užsienio reikalų ministro planui.

Deja, vėl skystablauzdžiai kai kurių Vakarų šalių politikai būkštauja, kad karinis blokados sprendimas tik dar labiau padidins įtampą... Jie siūlo ieškoti sprendimo derantis su Rusija! Kas tai – kvailumas (nes kiek gi galima dangstyti naivumu?) ar sąmoningas kenkimas? „Bandoma įtikinti rusus Jungtinėse Tautose, kad jie sutiktų pasitraukti nuo Odesos. Bet mes nesame naivūs ir puikiai įsivaizduojame, ko yra vertos Rusijos saugumo garantijos. Ypač kai jie vakar atakavo Nikolajevą uostą, kur yra grūdų saugyklos. Akivaizdu, kad Rusija tikrai nėra suinteresuota, kad galėtų pristatyti savo grūdus ir maitinti pasaulį. Kai bus aišku, kad Jungtinių Tautų kelias nepavyksta (o jei jis pavyks, tai bus teisingiausias sprendimas), bet jei jis nepavyksta, tada reikalingi kiti keliai. Vakar su Ukrainos užsienio reikalų ministru kalbėjome apie tai, kad reikalingi ginklai, kurie leistų apginti Odesos uostą ir jame saugomus grūdus bei laivus, išvykstančius iš Ukrainos teritorinių vandenų. Ginkluotės Vakaruose tikrai yra. Reikia tik politinės valios tuos ginklus Ukrainai pristatyti ir tai nėra toks didelis žingsnis”, – kalbėjo G. Landsbergis.

Laimė, tarptautinio palaikymo ši idėja irgi susilaukia, tad artimiausiu laiku matysime, kas iš Vakarų politikų nori, kad Europą vėl užplūstų pabėgėliai, o kas – ne. Tiesa, yra dar vienas pasiūlymas – išvežti Ukrainos grūdus geležinkeliais iki kitų šalių uostų, tačiau tektų kirsti uzurpatoriaus A. Lukašenkos valdomą Baltarusiją, kuris jau užčiuopė šiaudą ir ėmė reikalauti atšaukti sankcijas... Tad tektų rinktis – ar avis sveika, ar vilkas sotus? Be to, grūdų kiekiai per dideli, kad juos visus būtų įmanoma išvežti geležinkeliais.

Kęstutis Šilkūnas
VINGIUOTAS SUOMIŲ IR ŠVEDŲ KELIAS Į NATO

Jei sprendimui pritaria 29 nariai iš trisdešimties, atrodytų, problema negali kilti. Tik ne tuo atveju, jei kalbame apie NATO plėtrą.

Suomija ir Švedija prieš kelias savaites pateikė oficialius prašymus įstoti į Aljansą. Šių šiaurės šalių laukiama išskėstomis rankomis – nėra abejonių, kad abi jos atitinka NATO narėms keliamus politinius kriterijus. Be to, Suomija turi vieną didžiausių Europos kariuomenių, o Švedijos pramonė, žvalgybiniai pajėgumai ir laivynas svariai prisidės prie Baltijos jūros regiono saugumo.

Visgi kol kas procesas nejudą į priekį dėl Turkijos prieštaravimų. Ankara kartoją, kad negali pritarti švedų ir suomių prašymams dėl kelių priežasčių. Švedija esą pernešys palaiko kurdų judėjimus. Nors Kurdistanas darbininkų partija ir Europos Sąjungos, ir Jungtinių Valstijų pripažįstama teroristine organizacija, Švedijoje veikia, anot Turkijos, jos atšakos. Be to, Turkija reikalauja atšaukti ginklų embargą, kuris jai taikomas dėl karo veiksmų

Sirijoje.

Tokia laikysena ne juokais suerzino NATO nares. Šios šalies prezidentas Sauli Niinisto davė ilgą interviu, kuriame neslėpė nusivylimo dėl Turkijos vykdomos politikos plėtos atžvilgiu. Anot jo, Turkija iki narystės prašymo pateikimo siuntė aiškų diplomatinį signalą, kad tikrai neblokavo plėtos. Jei Ankara būtų kėlus problemas iš anksto, Suomija ir Švedija nebūtų taip skubėjusios.

Nepaisant to, kelio atgal nebus ieškoma. Niinisto tikina, kad narystės prašymo Suomija atsiimti tikrai neketina. Be to, suprasdama, kad Turkijos kritika pirmiausiai susijusi su Švedija, Suomija neketina bandyti praverti NATO durų viena – abi šalys žengs koja kojon. Tai – šiaurietiškas solidarumas.

Švedijoje situacija išties specifinė: vyriausybė turi labai trapią daugumą parlamente, kuri didele dalimi priklauso nuo nepartinės kurdų kilmės parlamentarės Amineh Kakabaveh. Būtent jos balsas praėjusią savaitę išsaugojo teisingumo minist-

ro portfelį. Teigiama, kad jos palaikymas buvo sąlygotas lūkesčio, kad vyriausybė išliks principinga Turkijos reikalavimų atžvilgiu. Tad procesas gali būti komplikotas.

Visgi akivaizdu, kad ir Turkijos priešprieša anaipol susijusi ne su vien oficialiai deklaruojamais argumentais. Šioje šalyje infliacija siekia stulbinančius 73 proc. Manoma, kad faktiniai skaičiai gali būti ir dar didesni. Be to, kitais metais vyks parlamento ir prezidento rinkimai, tad šalies lyderiui Recepui Tayypui Erdoganui svarbu pademonstruoti ryžtingą Turkijos interesų atstovavimą tarptautinėje arenoje.

Kol kas didžiosios NATO valstybės, tokios kaip Jungtinės Valstijos, tiesiogiai į suomių, švedų ir turkų pokalbius nesikiša. Tačiau artėjant NATO viršūnių susitikimui Madride birželio pabaigoje situacija aštrės. Aljansui svarbu pademonstruoti vienybę beprecedenčių grėsmių Europai akivaizdoje.

Linas Kojala, politologas, LRT

RUSIJOS SRAIGTASPARNIS PAŽEIDĖ SUOMIJOS ORO ERDVĘ

Rusijos sraigtasparnis „Mi-17“ gegužės mėnesį du kartus pažeidė Suomijos oro erdvę ir įskrido į šalies teritorijos gilumą kelis šimtus metrų. Tai birželio 17 d. pranešė portalas „YLE”.

Kaip sakoma Sienos apsaugos tarnybos ataskaitoje, Rusijos sraigtasparnis patruliavimo metu įskrido į Suomijos oro erdvę gegužės 5 d. rytą. Pir-

masis incidentas įvyko Šiaurės Karelijoje, antrasis – Pietų Karelijoje.

Pirmuoju atveju Rusijos sraigtasparnis įskrido į Suomijos teritorijos gilumą 700 metrų, antruoju – 500 metrų.

Pasak Suomijos pasieniečių, abu atvejai buvo trumpalaikiai, sraigtasparnis savo iniciatyva grįžo į Rusijos pusę.

Nustatyti orlaivį valdžiusio

piloto tapatybės nepavyko.

Incidento aplinkybes aiškinausi Suomijos ir Rusijos pareigūnai.

Iš pradžių pavasarį Suomijos gynybos ministerija pranešė, kad Rusijos sraigtasparnis įskrido į šalies teritorijos gilumą net keturis kilometrus, bet per patikrinimą paaiškėjo, jog pažeidimas nebuvo toks rimtas. *ELTA*

TARP MASKVOS IR KYJIVO

Buvusi Vokietijos kanclerė Angela Merkel paskelbė esanti pasirengusi tapti „taikia tarpininke” tarp Maskvos ir Kyjivo.

Kaip skelbia „Meduza”, A. Merkel neatmeta, kad būtent ji ateityje galės būti mediatore „taikiai sprendžiant Rusijos ir Ukrainos konfliktą”.

LRT

NUO KARO PRADŽIOS UKRAINOJE ŽUVO 323 VAIKAI

Nuo Rusijos sukulto platus masto karo pradžios Ukrainoje žuvo 323 vaikai, o dar 583 buvo sužeisti. Tai birželio 18 d. pranešė portalas „rbc.ua”, remdamasis Ukrainos generalinio prokuroro biuro spaudos tarnyba.

Ukrainos pareigūnų duomenimis, daugiausiai vaikų

nukentėjo Donecko (301), Charkivo (170) ir Kyjivo (116) srityse.

Šie skaičiai nėra galutiniai, jie tikslinami.

Be to, nuo Rusijos ginkluotųjų pajėgų bombardavimų ir apšaudymų Ukrainoje nukentėjo 2 028 mokyklos, iš jų 209 visiškai sugriautos. *ELTA*

KAZACHSTANAS PATVIRTINO – NEPRIPAŽINS VADINAMŲJŲ DONECKO IR LUHANSKO LIAUDIES „RESPUBLIKŲ”

Kazachstanas nepripažins vadinamųjų Donecko ir Luhansko liaudies „respublikų”. Tai birželio 17 d. pranešė portalas „rbc.ua”, remdamasis Kazachstano prezidento Kasymo Žomarto Tokajevą pareiškimu Sankt Peterburgo tarptautiniame ekonomikos forume.

„Norėčiau pažymėti, kad šiuolaikinė tarptautinė teisė – tai JT Įstatai. Bet du pagrindiniai Įstatų principai prieštarauja vienas kitam. Turiu omenyje

šalių teritorijos vientisumą ir tautų apsisprendimo teisę. JT įkūrėjai kadaise į tai neatsižvelgė, o gal specialiai įtraukė, kaip kompromisą”, – teigė Kazachstano valstybės vadovas.

Pasak jo, jeigu bus vadovaujama tautų apsisprendimo teise, tai pasaulyje vietoje 193 atsiras daugiau kaip 500–600 šalių-JT narių.

„Žinoma, tai būtų chaosas. Dėl šios priežasties mes ne-

pripažįstame nei Taivano, nei Kosovo, nei Pietų Osetijos, nei Abchazijos. Ir tikriausiai šį principą taikysime ir teritoriniams kvazidariniams, kokie, mūsų manymu, yra Luhansko ir Donecko liaudies „respublikos”, – pridūrė K. Ž. Tokajevas.

Bet jis nepatiksino, kaip tautų apsisprendimo teisė susijusi su Rusijos vykdomas Donbaso okupacija, pažymi „rbc.ua”. *ELTA*

„LAPTEVIEČIŲ” APDOVANOJIMĄ PRIĖMUSI PREMJERĖ: TAI – ITIN DIDŽIULĖ GARBĖ IR ĮPAREIGOJIMAS

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė kartu su Laptevų jūros tremtinių brolijos „Lapteviečiai” nariais Rumšiškių Liaudies buities muziejuje dalyvavo Gedulo ir vilties dienos minėjime. Brolijos pirmininkas Jonas Markauskas įteikė premjerei Dalios Grinkevičiūtės atminimo ir pagarbos medalį. Šis apdovanojimas taip pat skirtas žymiam fotografui ir dailininkui Rimantui Dichavičiui.

„Prieš 13-a metų teko būti finansų ministre ir bandyti užtikrinti šalies ekonomikos veikimą, priimti sudėtingus, skausmingus sprendimus, dėl kurių labai krimtausi. Būtent Jūsų bendruomenė tuomet man paaiškino, ką gi reiškia vienas ar kitas mūsų dažnai vartojamas žodis. „Krizė – kai plaukai prie lovos prišąla, kai tavo artimieji šalia miršta iš bado. Palyginus, tai tik laikinas nepatogumas”, – šie žodžiai anuomet man buvo labai svarbūs, jie mane stiprina iki šiol.

Neseniai lankiausi Ukrainoje, vietose, kurias ką tik

buvo nusiaubę okupantai, kaip tai darė ir tie, kurie žudė mūsų pokario partizanus, trėmė visus neįtikusius valdžiai į atšiauriausias vietas. Mačiau, kaip žmonės stengiasi išgyventi. Jie tiki. Jie tiki, kaip tikėjote Jūs. Dalios Grinkevičiūtės atsiminimai anuomet man, paauglei, buvo labai didelis sukrėtimas. Sunku patikėti, kad tai galėjo įvykti, kad žmonės gali taip elgtis su kitais žmonėmis. Iš šių atsiminimų iki šiol semiuosi stiprybės, drąsos.

Visada sakau, kad dirbu, kaip galiu, ir tikrai ne dėl to, kad mane pagirtų ar apdovanotų. Bet kai sulaukiu įvertinimo iš žmonių kaip Jūs, tampa lengviau. Jūs savo gyvenimu įrodėte, kad esame tu, kuo pasirenkame būti. Jeigu patys pasirinksite būti Tėvyne, Tiesa ir Meile kitam žmogui, tokie ir būsim. Ačiū Jums, man yra labai didelė garbė”, – kalbėjo Vyriausybės vadovė.

„Lapteviečiai” vieni 1941-ųjų birželio 14 d. ištremtus į Altajaus kraštą Lietuvos gyventojus, vėliau

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė (dešinėje) ir tremtinė Irena Saulutė Valaitytė-Špaukskienė. **LRV**

perkeltus prie Laptevų jūros. Viena lapteviečių – Dalia Grinkevičiūtė, savo atsiminimais įamžino Arkties tremtinių pasipriešinimą nužmoginimui, parodė jų ryžtą išgyventi, oriai priešintis neteisybei.

Dalios Grinkevičiūtės atminties ir pagarbos medalis teikiamas žmonėms, savo

veikloje akcentuojantiems tiesą kaip pagrindinę vertybę, prisidedantiems prie istorinės atminties išsaugojimo ir nesavanaudiškai dirbantiems valstybės kūrimo darbus.

Dalios Grinkevičiūtės atminties ir pagarbos medalis, kurį sukūrė skulptorė Skaistė Žilienė, teikiamas nuo 2018 metų. Juo apdovanota pre-

zidentė Dalia Grybauskaitė, Gražinos ir Vytauto Landsbergių, Rūtos ir Jono Kronkaičių, Gražinos ir Kazio Sajų šeimos, profesorė Irena Veisaitė, kultūros istorikė Birutė Kulnytė, tapytojas ir rašytojas Leonardas Gutauskas bei kiti nusipelnę Lietuvos politikai ir kultūrai asmenys. **LRV**

(Atkelta iš 1 psl.)

Birželio sukilimas – 1941 06 22–28 sukilimas Lietuvos nepriklausomybei atkurti

Vilniuje sukilimas buvo mažesnio masto, nes lietuviai čia sudarė gyventojų mažumą. Įtakos turėjo ir tai, kad buvo suimti Bulvičiaus grupės –

LAF Vilniaus štabo – nariai. Vis dėlto sukilėliai Vilniuje iki vokiečių pasirodymo užėmė paštą, policijos būstines, radijo stotį, pastatė sargybą prekių stotyje. Vilniuje, Pabradėje, Varėnoje sukilo ir lietuviai kariai, tarnaujantys SSRS kariuomenės Dvidešimt devintajame teritoriniame šaulių korpuse. Jie (manoma, apie 5000 žm.),

pasitraukę iš korpuso, jau 06 24 ėmė rinktis Vilniuje. Ne visi aviacijos eskadrilės, dislokuotos Ukmergėje, lakūnai lietuviai vykdė sovietų įsakymą skristi į SSRS gilumą – į Gomelį (Baltarusija).

Dauguma Birželio sukilimo partizanų būrių susikūrė tik SSRS–Vokietijos karui prasidėjus. Jų taktika priklausė nuo vietos sąlygų. Sukilimo visuotinumą ir masiškumą rodo sukilėlių veiksmų provincijoje (ypač Mažeikių, Panevėžio, Utenos, Zarasų ir kitose apskrityse). Į antisovietinį pasipriešinimą ėmė jungtis ir žmonės, nieko negirdėję apie LAF ir pogrindį. Gyventojai, per radiją išgirdę Lietuvos himną ir žinią apie Laikinosios vyriausybės sudarymą, išskeldavo tautines vėliavas, užimdavo (paprastai jau tuščias) buvusios sovietinės vietos valdžios patalpas, nuginkluodavo besitraukiančius pavienius raudonarmiečius, daug kur buvo susiremta su jų bei vietinių sovietinių aktyvistų ginkluotais būriais. Naikinta sovietinė atributika, organizuota miestelių gyventojų turto apsauga, stengiasi palaikyti tvarką ir rimtį. Pakili nuotaika buvo beveik visuotinė: tikėtasi, kad nacių Vokietija padės atkurti Lietuvai nepriklausomybę. Kaune sukilimas truko iki 06 25, kai kuriose kitose vietovėse – beveik visą pirmąją SSRS–Vokietijos karo savaitę. Birželio sukilimas vyko prieš SSRS okupacinę valdžią ir jos besitraukiančią

kariuomenę. Kartu jis buvo nukreiptas ir prieš nacių Vokietijos interesus: paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, sudaryta Laikinoji vyriausybė, vietos valdžios organai, iki vokiečių okupacijos iš dalies perimtas Lietuvos administravimas. Antra vertus, sukilimas buvo stichiškas, stigo organizuotumo, vieningo vadovavimo, drausmės. Tai lėmė sumaištį, savivalės faktus – plėšimą, asmeninių sąskaitų suvedinėjimą. Be teismo buvo suimtinėjami, įkalinami, kartais ir sušaudomi Lietuvos komunistų partijos ir sovietinės valdžios aktyvistai. Per sukilimą tik ką pradėjusioje legaliai eiti LAF spaudoje dėl nacių įtakos prasidėjo intensyvi antisemitinė propaganda, įvyko pirmieji žydų pogromai.

Birželio sukilimo padariniai

Kaune žuvo 161, Vilniuje – 24, iš viso – apie 650 sukilėlių. Anksčiau apie Birželio sukilimą rašiusių autorių duomenys skiriasi: vieni mini 2000 (S. Raštikis, Z. Ivinskis), kiti – 4000 (A. Damušis, L. Prapuolenis, K. Škirpa) ar net 6000 (P. Plechavičius) žuvusiųjų. Lietuvoje veikė apie 400

Per Birželio sukilimą susprogdintas Vytauto Didžiojo (Aleksoto) tiltas per Nemuną Kaune (1941 06 23) © Barschdorff. Vokietijos federalinis archyvas Koblenze

partizanų būrių (kiekviename jų vidutiniškai buvo po 40–50 vyrų), tad sukilėlių partizanų iš viso galėjo būti 16 000–20 000 (daugelis nepagrįstai nurodė apie 100 000). Nors 1941 06 24 laikraščio „Į laisvę“ pirmajame numeryje Laikinoji vyriausybė paskelbė atkurianti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę, šis pareiškimas nebuvo įgyvendintas, nes nacių Vokietija įvedė iš pradžių karinį, vėliau – civilinį administracinį okupacinį valdymą. Sukilimu lietuvių tauta įrodė, kad gali kovoti dėl valstybingumo ir nepriklausomybės.

Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt

Sukilėliai tanketėje (Kaunas, 1941 06 25). © Barschdorff. Vokietijos federalinis archyvas Koblenze

PASAULIS IR LIETUVA

Liepos 6 d. kviečiame visus lietuvius švęsti Lietuvos Valstybės dieną ir kartu su lietuviais visame pasaulyje giedoti „Tautišką giesmę“!

Lietuvos krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus birželio 16 d. Tartu (Estija) pasveikino Lietuvos kariuomenės karininkus, Baltijos gynybos koledže (BALTDEFCOL) pabaigusius aukštesniųjų štabo karininkų bei Jungtinio vadovavimo ir štabo karininkų kursus. Šiame aukštąjį karinę mokyklą baigė 22 Lietuvos karininkai ir 3 civiliai. Nuo koledžo įkūrimo 1999 m. jame studijavo ir studijas pabaigė 302 Lietuvos kariai ir 30 civiliai.

Birželio 16–17 dienomis LR Užsienio reikalų ministerija rengia kasmetinį Lietuvos ir užsienio tarptautinio saugumo ekspertų „Vidurvasario sniego susitikimą“ (angl. *Midsummer Snow meeting*), kuriame pagrindinis dėmesys skiriamas Rusijos agresijai prieš Ukrainą bei demokratinių valstybių gynybos ir atsparumo stiprinimui.

Birželio 16 d. pavakare du Jungtinių Amerikos Valstijų karinių oro pajėgų naikintuvai F-35 ir strateginis kuro papildymo ore orlaivis „KC-135 Stratotanker“ atliko žemo artėjimo skrydžius virš Vilniaus, Rygos ir Talino. Šių praskridimų virš Baltijos valstybių sostinių tikslas – pademonstruoti tvirtus JAV įsipareigojimus NATO sąjungininkams. „Šią vasarą minime 100-ąsias Jungtinių Amerikos Valstijų ir Estijos, Latvijos ir Lietuvos diplomatinių santykių metines. Šiandien glaudžiai bendradarbiaujame su Baltijos šalių sąjungininkais ir tikimės, kad ateityje mūsų bendradarbiavimas tik tvirtės,“ – sako JAV karinių oro pajėgų Europoje vadas generolas Jeffas Harrigianas. Virš Vilniaus praskridę JAV karinių oro pajėgų naikintuvai „F-35 Lightning II“ ir strateginis kuro papildymo ore ir transportavimo orlaivis „KC-135 Stratotanker“ yra dislokuoti ir užduotis vykdo iš Spangdahlem karinės oro bazės Vokietijoje.

Lietuvai ketinant įsigyti du „Jehu“ klasės patulinius laivus iš Suomijos, krašto apsaugos ministras **Arvydas Anušauskas** ir Suomijos gynybos ministras **Annti Kaikkonen** Briuselyje birželio 15 d. pasirašė ketinimų protokolą, kuriuo ketinama tęsti derybas dėl Suomijos greitaiegių patulinių laivų pardavimo Lietuvos kariuomenės Karinėms jūrų pajėgoms. Patuliniai laivai atliktų Kuršių marių, uosto ir priekrantės gynybos funkcijas ir pakeistų vieną iš Karinių jūrų pajėgų turimų pagalbinių laivų, kuris šiuo metu naudojamas uosto apžiūrai, tačiau yra techniškai ir morališkai pasenęs.

Birželio 14-ąją, Gedulo ir vilties dieną, Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje šį skaudų Lietuvos istorijos puslapį minėjo žodžiu – ambasadoje susirinkę lietuviai ir Lietuvos draugai garsiai tardami kuo daugiau tremtinių bei politinių kalinių vardų siekė įprasinti jų likimus. Išstarti, išgirsti ir išsaugoti birželio trėmimų istoriją pirmas kvietė Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje **Renatas Norkus**, vildamasis, kad prisiminimai neliks tik prisiminimais, o ši ir panašios minėjimo akcijos tarnaus kaip nuolatinis priminimas apie laisvės kelią, kainą ir svarbą lietuvių tautai. Ambasadorius pasveikino ir padėkojo susirinkusiesiems, prisiminė tremtinius ir politinius kalinius, taip pat ukrainiečius, žūstančius už mūsų laisvę. Renginyje dalyvavo Ukrainiečių Jungtinėje Karalystėje asociacijos pirmininkas **Petro Rewko**, idėjų kalvės „Council on Geostategy“ atstovai ir JK lietuvių bendruomenės nariai bei ambasados diplomatai.

Birželio 12-ąją buvo Baltic Council GB surengtas renginys 1941 metų birželio 14-osios trėmimams atminti. Kartu su Latvijos ir Estijos delegacijomis Švento Jokūbo bažnyčioje Lietuvos ambasados atstovai prisiminė visus Baltijos regiono tremtinius ir politinius kalinius, kartu minėdami ir pastarojo Ukrainos konflikto aukas.

Birželio 6-7 dienomis užsienio reikalų ministras **Gabrielius Landsbergis** kartu su Lietuvos verslo atstovais lankėsi Japonijoje su darbo vizitu, kurio tikslas – gilinti politinį dialogą ir plėtoti dvišalius ekonominius ryšius.

Birželio 2 dieną užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis dalyvavo Kanados ir Baltijos šalių užsienio reikalų ministrų susitikime Kvebeko mieste, Kanadoje. Kanados užsienio reikalų ministrė **Mélanie Joly** kvietimu inicijuotose konsultacijose taip pat dalyvavo Estijos užsienio reikalų ministrė **Eva-Maria Liimets** ir Latvijos užsienio reikalų ministerijos parlamentinė sekretorė **Zanda Kalniņa-Lukaševica**.

Birželio 10 d. Krašto apsaugos ministerija ir Laisvės TV pasirašė tikslinės paramos sutartį, pagal kurią Krašto apsaugos ministerijai pavedama už žmonių suaukotas lėšas nupirkti ginkluotą nepilotuojamam koviniam orlaiviui „Bayraktar“ TB2 apginkluoti. Šį orlaivį Lietuvai nemokamai perduos Turkijos bendrovė „Baykar“. Krašto apsaugos ministerija iki birželio pabaigos inicijuos valdomų „oras-žemė“ raketų, skirtų dronui, pirkimą, kurias įgijusi vėliau kartu su nepilotuojamu orlaiviui perduos Ukrainai.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

KRAŠTO APSAUGOS VICEMINISTRAS M. ABUKEVIČIUS: REALUS ATGRASYMAS MŪSŲ REGIONE REMIASI DVIEM RAMSČIAIS – NATO SĄJUNGININKŲ IR JAV KARINIŲ BUVIMU

Lietuvos krašto apsaugos viceministras Margiris Abukevičius susitiko su JAV Nacionalinės gvardijos vadu gen. Daniel R. Hokansonu. *Nuotraukos aut. A. Pliadis*

Lietuvos krašto apsaugos viceministras Margiris Abukevičius susitikęs su JAV Pensilvanijos nacionalinės gvardijos vadu generolu Daniel R. Hokansonu pabrėžė JAV karinio buvimo Lietuvoje ir JAV skiriamos paramos Lietuvos karinių pajėgumų gerinimui svarbą ir akcentavo pagalbos Ukrainai tęstinumo būtinybę.

Viceministras padėkojo generolui už ilgametį bendradarbiavimą su JAV Pensilvanijos kariuomenės nacionaline gvardija ir solidžią paramą Lietuvos kariuomenei, ypač vystant divizijos lygmens sausumos pajėgų vadovavimo elementą. „Džiaugiamės, kai Lietuvoje matome besitreniruojančius ir Pensilvanijos nacionalinės gvardijos karius“, – susitikime pabrėžė viceministras M. Abukevičius.

„Sakėme ir toliau sakysime – kuo daugiau JAV karių Europoje, tuo saugesnis žemynas. Realus atgrasymas mūsų regione remiasi dviem ramsčiais – NATO sąjungininkų bei JAV karinių buvi-

mu, todėl siekiame išlaikyti nuolatinį JAV kovinių pajėgų buvimą Lietuvoje. Esame pasirengę skirti tam papildomų išteklių,“ – susitikime sakė viceministras. Pabrėžė šiuo metu dislokuota jau penktoji JAV bataliono rotacija. Savo ruožtu Lietuva siekia, kad šios rotacijos būtų ir toliau tęsimos. Krašto apsaugos ministerija gynybai skiriamas lėšas ir toliau investuoja į karinę infrastruktūrą, kad Lietuva galėtų savo sąjungininkams teikti geriausią priimančiosios šalies paramą. JAV karių poreikiams Lietuvos lėšomis Pabrėžė pastatyta stovykla, ji toliau plečiama, kariams suteikta treniravimosi infrastruktūra.

Susitikime daug dėmesio skirta ir paramos Ukrainai klausimui aptarti. „Rusijos invazija į Ukrainą stipriai paveikė Europos saugumo architektūrą. Puikiai suprantame, kad jei nesustabdysime Rusijos Ukrainoje, kiti būsime mes. Mes remiame Ukrainą visomis priemonėmis“, – pažymėjo viceministras. Pasak jo, nors JAV vadovaujamas paramos

koordinavimas yra didžiulės ir itin svarbios pastangos, vis dar vėluojame tris mėnesius teikdami paramą. „Turime padaryti viską, kad paspartintume paramą Ukrainai. Mes darome, ką galime“, – pabrėžė M. Abukevičius. Tuo pačiu viceministras informavo JAV generolą, jog Lietuva planuoja kasmet krašto apsaugos biudžete numatyti „finansinius Ukrainos įsipareigojimus“, kurie užtikrintų greitą paramos teikimą.

Lietuvos kariuomenė ir Pensilvanijos nacionalinė gvardija kitais metais minės 30 metų bendradarbiavimo jubiliejų. Dvišalis bendradarbiavimas vyksta devyniose srityse, yra kompleksinis ir orientuotas į ilgalaikius tikslus. Pagrindinis dėmesys skiriamas mokymams (pvz., sraigtasparnių UH-60 „Black Hawk“ pilotų ir mechanikų rengimui), karinės infrastruktūros vystymui, dalyvavimui pratybose, kibernetiniam saugumui (Regioninio kibernetinio saugumo centras Kaune vystymui). **LR KAM**

TARPTAUTINĖSE KIBERNETINIO SAUGUMO PRATYBOSE „CYBER EUROPE 2022“ LIETUVOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOS TIKRINO SAVO GEBĖJIMUS VALDYTI KIBERNETINIUS INCIDENTUS

Aštuonios Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigos, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras (NKSC), Sveikatos apsaugos ministerija ir Registrų centras birželio 8-9 d. dalyvavo tarptautinėse kibernetinio saugumo ir krizių valdymo pratybose „Cyber Europe 2022“, kurių pagrindinis tikslas buvo patikrinti, kaip būtų reaguojama į didelio masto kibernetinius išpuolius prieš sveikatos priežiūros infrastruktūrą ir paslaugas.

„Pratybos leido Nacionaliniam kibernetinio saugumo centrui patikrinti savo gebėjimus valdyti didžiules ir valstybių sienas peržengiančias kibernetines atakas, koordinuojant savo veiksmus tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu, palaikant nuolatinį ryšį su Europos Sąjungos reagavimo į kompiuterinius saugumo incidentus (angl. CSIRT) tarnybomis ir vienu iš svarbiausių kritinės infrastruktūros sektoriaus, sveikatos priežiūros, infrastruktūros valdytojais“, – sako NKSC Kibernetinių incidentų valdymo departamento vadovas Jonas Skardinskas.

Pagal išgalvotą pratybų scenarijų, pirmą dieną piktavaliai pradeda vykdyti didelio masto kibernetines atakas prieš Europos ligoninių ir laboratorijų tinklą bei pradeda dezinfon-

macijos kampanija, kuriai yra pasitelkiami suklastoti laboratorijų duomenys. Antrą pratybų dieną situacija sudėtingėja, nes kibernetinė krizė apima visą ES medicinos sektorių, kyla grėsmė medicinos paslaugų teikimui ir asmens medicinos duomenų atskleidimui.

Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros (ENISA) organizuotose pratybose dalyvavo 29 Europos Sąjungos ir Europos laisvos prekybos asociacijos šalys, ES agentūros ir institucijos, Europos Komisijos kibernetinių incidentų valdymo padalinys CERT-EU, Europo- las ir Europos vaistų agentūra (EMA). **LR KAM**

MŪSŲ TIKSLAS – UŽTIKRINTI, KAD JAV KARIŲ BUVIMUI IR TRENIRAVIMUISI LIETUVOJE BŪTŲ SUDARYTOS REIKALINGOS SĄLYGOS

JAV kariai Lietuvoje.

Nuotr. aut. vyr. eil. Viktorija Sinkevičienė

Gegužės pabaigoje į Lietuvą iš Niujorko valstijos atvykęs naujasis Jungtinių Amerikos Valstijų kariuomenės sunkusis tankų batalionas 1-66 birželio 9 d. oficialiai pakeitė nuo praėjusių metų rudens Lietuvoje dislokuotus JAV sunkiojo tankų bataliono 3-66 karius. Reaguojant į pasikeitusią saugumo situaciją, šių metų vasarį 3-66 bataliono rotacija buvo pratęsta ir sustiprinta papildomomis pajėgomis. Naujasis JAV karių batalio-

nas Lietuvoje planuojama treniruosis su Lietuvos ir kitų sąjungininkų kariais ateinančių pusmetį.

„Esame ypač dėkingi Jungtinėms Amerikos Valstijoms už solidarumą ir paramą, kurią šalis demonstruoja jau daugelį metų ir ypač dabar, kai susiduriame su naujais iššūkiais prie rytinės NATO sienos. Noriu pabrėžti, kad JAV karinis buvimas Lietuvoje kartu su NATO priešakinėmis pajėgomis yra geriausia atgrasymo

priemonė prieš Rusiją. Mūsų prioritetas – užtikrinti, kad JAV karių buvimui ir treniravimuisi Lietuvoje būtų sudarytos reikalingos sąlygos”, – sakė krašto apsaugos viceministras Vilius Semeška.

„Atsisveikiname su 3-66 kariais ir esame jiems labai dėkingi. Jų buvimas Lietuvoje per pastaruosius 12 mėnesių atliko gyvybiškai svarbų vaidmenį užtikrinant Jungtinių Amerikos Valstijų, Lietuvos ir Aljanso nacionalinio saugumo interesus, – teigė

JAV ambasadorius Lietuvoje Robertas Gilchristas. Jis pabrėžė, kad 1-66 bataliono atvykimas yra aiškus signalas Vladimirui Putinui: „Mūsų įsipareigojimas NATO yra geležinis. Mes nesvyruosime. Mes ginsime kiekvieną NATO teritorijos centimetrą. Esame dėkingi Lietuvai už išskirtinę priimančiosios šalies paramą visiems penkiems rotaciniams batalionams nuo 2019 metų”.

Naujoji JAV pajėgų pamaia į stovyklą atsigabeno tankus M1A2 „Abrams”, pėstininkų kovos mašinas „Bradley”, šarvuočius M1068A3, sunkvežimius, visureigius ir kitą reikalingą karinę techniką, iš viso apie 180 transporto priemonių. Į Lietuvą atvykę JAV kariai įsikūrė Lietuvos kariuomenės poligone Pabradėje sąjungininkų kariams skirtoje stovykloje „Herkus”. Per maždaug mėnesį truksiantį JAV batalionų persidengimą, kariai naudosis ir laikinosios sąjungininkų kariams skirtos stovyklos „Taurus” infrastruktūra. Joje gali įsikurti iki 840 karių. Stovyklose yra visa reikiama karinė infrastruktūra – kareivinės, administracinės patalpos, valgykla, kt.

Prireikus laikinojoje stovykloje „Taurus” galės apsigyventi ne tik JAV karių, bet ir Lietuvos, taip pat ir kitų valstybių sąjungininkų kariai. Anksčiau JAV kariai Lietuvoje buvo dislokuojami tose vietovėse, kuriose vykdavo karinės pratybos. Laikinoji stovykla „Taurus” įrengta už papildomus šiemet krašto apsaugai skirtus asignavimus, numatytus priimančiosios šalies paramai teikti. Ši infrastruktūra padeda užtikrinti tinkamas treniruočių ir gyvenimo sąlygas, praplečia galimybes rotuoti vis daugiau JAV karių šalies viduje.

Naujosios JAV rotacijos 1-66 bataliono kariai ne tik pirmieji išbandė naująją stovyklą Pabradėje. Jie ir pirmieji Europos geležinkeliais atvyko į naująjį Kauno Intermodalinį terminalą, kuriame nusikrovė savo karinę techniką. Infrastruktūros sąlygų gerinimas į Lietuvą atvykstantiems sąjungininkų kariams – nenutrūkstantis procesas, kuris apima naujų infrastruktūros projektų vystymą Pabradėje, Rukloje bei Karinių oro pajėgų Aviacijos bazėje, paraleliai gerinant ir karinio mobilumo infrastruktūrą Lietuvoje.

LR KAM

GEDULO IR VILTIES DIENA PAMINĖTA LIETUVOS AMBASADOJE MASKVOJE

Birželio 14-ąją dieną, minint 81-ąsias Gedulo ir vilties dienos metines, Lietuvos ambasada Rusijoje sukviėtė lietuvių bendruomenės ir diplomatinio korpuso atstovus į Krasnojarsko lietuvių bendruomenės parengtos parodos „Šeimų istorijos prie Jenisiejaus krantų” atidarymą bei A. Maceinos dokumentinio filmo „Juoda dėžė” (1994) peržiūrą.

Įžanginėje kalboje ambasados laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė priminė gausiai susirinkusiems svečiams vieną juodžiausių Lietuvos istorijos puslapių – lietuvių tautos okupaciją ir po jos prasidėjusias masines lietuvių tautos tremtis į atšiaurų Sibirą, teigė, kad siekiant sunaikinti visą tautos žiedą per keletą metų pradėdant 1941 m. birželio 14-ąją buvo išstremta 280 tūkst. Lietuvos gyventojų, ir papasakojo susirinkusiems, kokie sudėtingi procesai – atleidimo ir susitaikymo – laukė mūsų visuomenės, kai po Stalino mirties tremtiniai ėmė grįžti atgal į Lietuvą. Taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad norint tinkamai suprasti ir vertinti pasaulyje vykstančius

įvykius, būtina gerai suprasti savo šalies ir tautos istoriją, skaudžias patirtis.

Renginio dalyviai taip pat turėjo progos paklausti gyvų liudijimų, kuriais pasidalijo Krasnojarsko tremtinių palikuonys: Maskvos lietuvių kultūros bendrijos narys Algimantas Poniškaitis ir į Maskvą iš Altajaus atvykusi studijuoti Sofija Saikina. Prieš filmo „Juoda dėžė”, pasakojančio paties režisieriaus Algimanto Maceinos senelio, sovietų laikais išstremto iš Lietuvos, palaikų pargabenimo iš Sibiro istoriją, peržiūrą savo šeimos Sibire mirusių artimųjų palaikų pargabenimo istorija pasidalijo Lietuvos muitinės atašė Rusijoje Halina Černiauskienė.

Po filmo ambasados svečiams fotografijų parodą apie tremtinių šeimas prie Jenisiejaus krantų pristatė iš Krasnojarsko atvykusi tremtinių palikuonė, Krasnojarsko krašto regioninės lietuvių tautinės kultūrinės autonomijos „Lietuva” atstovė Regina Biekšaitė, pridūrusi, kad šio fotografijų projekto tikslas buvo skatinti krašto jaunimą atrasti ir domėtis savo šeimos

„LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŽVAIGŽDĖ” JAV SPECIALIAJAI PASIUNTINEI BALTARUSIJAI

„Lietuvos diplomatijos žvaigždė” – Lietuvoje baigiančiai darbą Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) specialiajai pasiuntinei Baltarusijai Julie Fisher.

LR URM

Birželio 14 dieną užsienio reikalų viceministras Mantas Adomėnas įteikė Užsienio reikalų ministerijos apdovanojimą - „Lietuvos diplomatijos žvaigždė” - darbą Lietuvoje baigiančiai Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) specialiajai šaknimis. Iš Krasnojarsko krašto taip pat atkeliavo rusų tautodailininkės Natalijos Denisevič, susižavėjusios lietuviškais raštais, megztų pirštinių paroda, o Maskvoje veikianči Lietuvių kalbos draugija parengė leidinių apie tremtį ir genocidą parodą.

LR URM

pasiuntinei Baltarusijai Julie Fisher.

„Itin vertiname Julie Fisher asmenines pastangas, kad apie padėtį Baltarusijoje būtų kuo geriau ir plačiau žinoma visame pasaulyje. Žavimės ambasadorės charizma, profesionalumu ir atsidavimu, siekiant bendrų Lietuvos ir JAV laisvės ir demokratijos tikslų. Dėkojame už įvairiapusį bendradarbiavimą ir asmeninį indėlį į strateginę JAV ir Lietuvos partnerystę”, – įteikdamas apdovanojimą, sakė viceministras M. Adomėnas.

JAV valstybės departamentu Europos reikalų biure, Na-

cionalinio saugumo taryboje, ambasadoje Tbilisyje, Kyjive ir Maskvoje įgytą patirtį J. Fisher panaudojo dirbdama NATO Generalinio sekretoriaus kabinete ir JAV atstovės prie NATO pavaduotoja, vėliau – specialiosios pasiuntinės Baltarusijai pareigose. J. Fisher tvirta pozicija, kad net nesant galimybės reziduoti Minske, JAV turi būti atstovaujamos kuo arčiau Baltarusijos, prisidėjo prie beprecedenčio JAV Valstybės departamento sprendimo įsteigti ambasadoriaus rango diplomato vadovaujamą Baltarusijos reikalų skyrių Vilniuje.

LR URM

IŠ TAMOS | ŠVIESĄ

BALTAS PAUKŠTIS

Cleveland Jaunimo Tautinių Šokių Grupės

„Švyturys“ š.m. birželio 12 d. programos viršelis. *A.V.Matulionio nuotr.*

Klivlando lietuvių jaunimo tautinių šokių grupės „Švyturys“ koncertas.

A.V.Matulionio nuotr.

Š.m. birželio 12 d. Klivlando lietuvių namų salėje įvyko Klivlando lietuvių jaunimo tautinių šokių grupės „Švyturys“ koncertas. Vienetą sudaro įvairaus amžiaus šokėjai, o jam vadovauja dvi talentingos

vadovės: Aušrinė Sirvinskienė ir Eglė Žukauskas. Koncerto programoje įvardinta 15 šokių. Jo pavadinimas – „Baltas paukštis“ (nors programos viršelyje tas paukštis žėrėjo vaivorykštės spalvomis). Pro-

gramoje taip pat pareikšta padėka šį koncertą parėmusiam fondui.

Šokiai keitėsi greitai. Kadangi buvo šokama ne scenoje, bet pačioje salėje, ne visiems žiūrovams matomumas buvo

patogus. Po dvejus metus mus dengusio tamsaus ir negailingos pandemijos debesies šis koncertas buvo ryžtingas šuolis į šviesą. Tai buvo maloni prošvaisė dviem šimtams žiūrovų. Šokėjų veidus puošė

šypsenos, jų tiksluose judesiuose virė entuziazmas ir pasiaukojimas. Tai buvo gražus įrodymas ne tik šokėjų talento, bet ir jų vadovių sugebėjimo tą talentą puoselėti.

Algirdas V. Matulionis

LONDONE SURENGTAS TARPTAUTINIS JAUNŲJŲ TALENTŲ KONKURAS

Tarptautinis jaunųjų talentų konkurso dalyviai ir svečiai.

Sandros Graužytės nuotr.

Birželio 5 d. įvyko jau septyniolika metų iš eilės Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje globojamas ir edukacinio centro „Lighthouse“ organizuojamas Tarptautinis jaunųjų talentų konkursas. Šiais metais konkursas ypatingas rekordiniu dalyvių skaičiumi – daugiau kaip 90 lietuvių kilmės vaikų ir paauglių iš Airijos, Latvijos, Lietuvos, Jungtinės Karalystės ir kitų pasaulio šalių pademonstravo savo išskirti-

nius gebėjimus ir pristatė 60 konkursinių numerių.

Lietuvos ambasados diplomatas ir konkurso vertinimo komisijos pirmininkas Tadas Kubilius perdavė ambasadoriaus Renato Norkaus sveikinimus, džiaugėsi konkurso ilgametėmis tradicijomis, galimybe visiems susiburti ir mėgautis jaunųjų talentų pasirodymais ir padėkojo visiems konkurso dalyviams ir jų mokytojams už įdėtas pastangas bei kas-

dieninį darbą rengiantis šiam konkursui.

Renginio dalyviai buvo suskirstyti į dvi amžiaus grupes ir vertinami trijose skirtingose kategorijose – vokalistų, šokėjų, instrumentalistų. Laureatai buvo apdovanojami ambasados diplomais ir prizais. Trys specialūs diplomai buvo skirti dalyviams už tautiškumą, elegantiškumą ir artistiškumą. Visi konkurse pasirodę vaikai buvo apdovanojami specialiai

konkursui sukurtais atminimo medaliais. Lietuvos Respublikos Seimo narė Dalia Asanavičiūtė įsteigė specialų prizą už lietuvių tradicijas puoselėjantį pasirodymą, o vertinimo komisijos narys, kompozitorius ir prodiuseris Gediminas Zujus įsteigė specialų – galimybę įrašyti savo pasirinktą kūrinį profesionalioje garso įrašų studijoje.

Tarptautinio jaunųjų talentų konkurso komisijos vertinimu geriausiai pasirodė ir šių metų nugalėtoju tapo 11 metų Rygos lietuvių vidurinės mokyklos moksleivis Rauls Andrius Giričs (11 m., mokytoja Brigita Darina).

Specialiais Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės 75-mečio medaliais buvo apdovanojami daugiausia talentų konkursui paruošę mokytojai – Lina Puidokaitė (instrumentalistų), Erika Aukštuolytė-Jančiauskienė (vokalistų) ir Edgaras Jankauskas (šokėjų).

Šiais metais po ilgos pertraukos konkursas vėl bu-

vo surengtas gyvai stebint žiūrovams rytų Londone esančiame The Broadway teatre. Praeitais dvejus metus, dėl COVID-19 pandemijos, jaunųjų talentų konkursas vyko nuotoliniu būdu ir dalyvių pasirodymai buvo transliuojami internetinėje erdvėje.

Jau tradicija tapusio ir 17 metų iš eilės vykstančio konkurso iniciatorė – edukacinio centro „Lighthouse“ vadovė Nijolė Jankauskienė. Konkurso tikslas atspindi pagrindines edukacinio centro „Lighthouse“ vertybes – jaunųjų talentų puoselėjimas, jų tobulinimas, augimas kūrybinėje aplinkoje. Taip pat pabrėžiama svarba gerbti ir puoselėti lietuvių kalbą, skatinti pasaulio lietuvių bendruomeniškumą.

Konkursą remia Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Užsienio reikalų ministerija iš tikslinių lėšų, skirtų „Globalios Lietuvos“ programai vykdyti. **LR URM**

PARODA - „ILGA KELIONĖ NAMO“

LR konsulato Seinuose bei „Lietuvių namų“ iniciatyva, minint Gedulo ir vilties dieną, š. m. birželio 14 d. atidaryta fotografo Juozo Kazlausko fotografijų paroda „Ilga kelionė namo“. Ją sudaro nuotraukos iš 1989 m. vykusių ekspedicijų į tremties vietas Sibire. Šių ekspedicijų tikslas - tremtyje mirusiųjų artimųjų palaikų perkėlimas į tėviškę. Nuotraukose užfiksuotos Tit Arai salos (Jakutija) kapinės – vienos didžiausių išlikusių tremtinių kapinių Arktuje.

Parodos atidaryme dalyvavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokiniai bei moky-

tojai. Atidarymo metu tylos minute pagerbtas tremtyje mirusių lietuvių atminimas. „Lietuvių namų“ kultūros skyriaus vadovė Dalia Astauskienė pristatė parodos autorių bei papasakojo apie to meto įvykius.

LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis, kreipdamasis į parodos atidaryme dalyvavusius mokinius, paragino niekada neužmiršti šių skaudžių lietuviams įvykių. Paprašė paraginti tėvus ir visus pažįstamus apsilankyti „Lietuvių namuose“ ir apžiūrėti parodą, pamatyti, ką žmonės tuo metu išgyveno, ir kokios

LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis ir Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokiniai.

LR URM

tai istorijos pamokos.

Parodą „Ilga kelionė namo“

sudaro 34 fotografijos. Ji jau eksponuota Berlyne, Rygoje,

Kaune bei Lietuvos Respublikos Seimo galerijoje. **LR URM**

UNIKALŪS TREMTIES IR REZISTENCIJOS EKSPONATAI VAŠINGTONE – KOMUNIZMO AUKŲ MUZIEJUJE

Jungtinėse Amerikos Valstijose (McPherson aikštė, Washington DC) 2022 m. birželio 13-ąją duris atvėrė pirmasis ir kol kas vienintelis šioje šalyje istorijos muziejus, skirtas komunizmo aukoms atminti. Lietuva prisideda prie šio muziejaus kūrimo, skirdama tam savo eksponatus. Lietuvos institucijų pastangomis į jo ekspoziciją artimiausiu

Primintina, kad sovietinė okupacija Lietuvoje truko 50 metų (1940–1990). Per visą šį laikotarpį šimtai tūkstančių Lietuvos gyventojų, pasipriešinusių okupaciniam režimui, prievartinei kolektyvizacijai, įvairiems tikėjimo ir žmogaus teisių suvaržymams, patyrė brutalias represijas: stalininiu laikotarpiu buvo sušaudyti, įkalinti sovietų

tuvos valstybės istorinės atminties tyrimų ir įamžinimo programos vykdančio centro generalinio direktoriaus dr. Arūno Bubnio, numatoma, kad projektas bus tęstinis ir ateityje Jungtinių Amerikos Valstijų visuomenei bus pristatomi ne tik ekspoziciniai eksponatai, bet ir sovietinės okupacijos laikotarpį Lietuvoje atskleidžiančios kilnojamosios ir virtualios parodos, leidiniai, vyks tarptautinės mokslinės konferencijos bei kita edukacinio pobūdžio veikla: kuriamos bendros akademinės programos, vystomi švietėjiški projektai.

„Po Sovietų Sąjungos žlugimo 1991 m. tiek amerikiečiai, tiek Vakarų Europos gyventojai pradėjo užmiršti traumuojančią komunizmo palikimą ir šio režimo nusikaltimus milijonams žmonių visame pasaulyje”, – sako

Rožančius iš duonos minkštimo, padarytas Intos lageryje kalinto politinio kalinio, kunigo Eduardo Simaškos. Komijos ASSR, Rusija. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių.

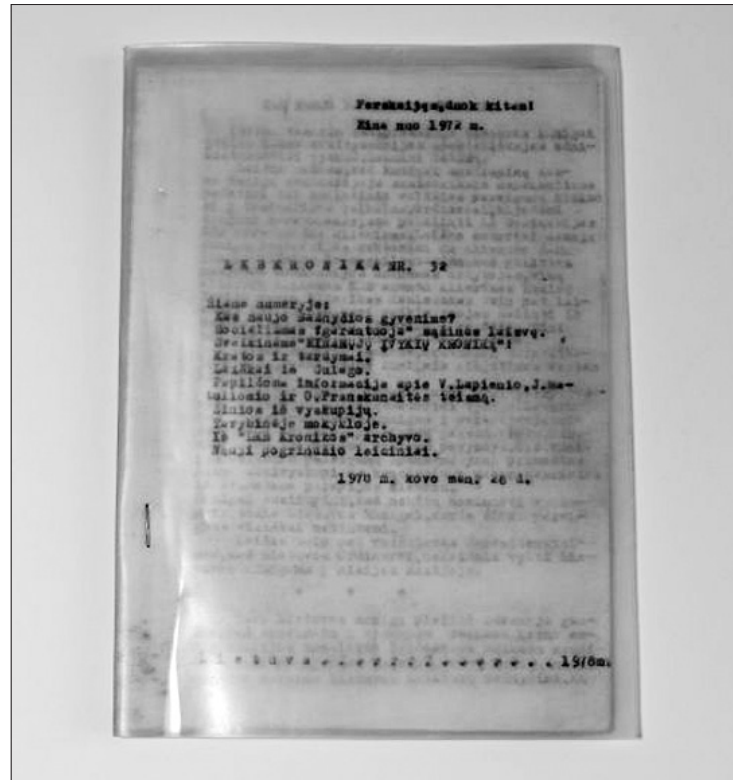
Sovietiniame ypatingojo režimo lageryje kalėjusio lietuvių, politinio kalinio numeris „1-D-404”. Rusija, XX a. 6 deš. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių.

metu iškeliaus unikalūs tremties ir rezistencijos eksponatai iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus (Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Vilnius). Jus atrinko konkursą laimėjusio valstybės istorinės atminties projekto kuratorė Ramunė Driaučiūnaitė kartu su muziejaus fondų saugotojų komanda.

„Šiuo metu kartu su kolegomis iš JAV ieškome optimalių sprendimų pagrindiniam projekto tikslui pasiekti, kad per autentiškus eksponatus – politinio kalinio numerį, rožančių iš duonos, tabokinę su išraižytu tėvynės ilgesio posmu, KGB pareigūnų kratos metu konfiskuotą Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos numerį ir perfotografuotą Kronikos numerio juostelę, skirtą slaptam gabenimui į Vakarų – skleisti žinią apie 50 metų trukusią Sovietų Sąjungos okupaciją Lietuvoje”, – sako muziejininkė Ramunė Driaučiūnaitė.

kalėjimuose ir lageriuose, ilgiems metams ištremiti į atokius Sibiro regionus, postalininiu laikotarpiu – nuolat saugumo persekiojami, tardyti ar prievarta gydyti psichiatrinėse ligoninėse ir kt. Daugumai po paskirtos bausmės atlikimo ar ilgų tremties metų, uždrausta grįžti į tėvynę.

Pasak istorijos mokslų daktaro Arūno Bubnio, sovietinės okupacijos laikotarpis Lietuvos visuomenės atmintyje paliko gilių randų: „Pasaulio visuomenė per mažai apie tai žino. Eksponuoti autentiškus eksponatus ir pristatyti Lietuvos okupacijos istoriją Komunizmo aukų muziejuje Vašingtone Amerikoje yra puiki galimybė užsienio auditorijai ir lietuvių diasporai parodyti, kaip totalitarinis režimas elgėsi su okupuotos valstybės žmonėmis ir kokių valios pastangų reikėjo kiekvienam, išdrįsusiam pasipriešinti”, – sako Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovas. Pasak Lie-

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” 1978, Nr. 32. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių.

vienas iš Komunizmo aukų Vašingtone muziejaus įkūrėjų ir buvęs Komunizmo aukų memorialo fondo vadovas dr. Lee Edwardsas. „Valdančios komunistinės partijos vis dar sprendžia penktadalio pasaulio gyventojų likimą,

muzejus, prie kurio įkūrimo dirbo pasaulinio lygio istorikų, architektų ir menininkų komanda, taps vieta, leisiančia komunizmo aukoms jausti, kad jų istorija yra išgiršta, kad ji gyva demokratinė šalių gyventojų atmintyje.”

„Komunizmo aukų muziejus taip pat bus vieta prisiminti pasaulinius praeities ir dabarties komunizmo nu-

sikaltimus”, – teigia Komunizmo aukų muziejaus valdybos narys dr. Edwin J. Feulner. „Muziejaus pastangos bus nukreiptos stiprinti vakarietiškas asmens laisvės, liberalios ekonomikos, teisinės valstybės, demokratinės savivaldos ir žmogaus teisių vertybes.”

Pasak dr. Elizabeth Edwards Spalding, Komunizmo aukų muziejaus vicepirminkės ir vienos iš jo įkūrėjų, vakarietiškoje kultūroje pakankamai daug klaidingo supratimo apie komunizmą, todėl muziejaus viena paskirčių – silpninti šios destruktivios ideologijos poveikumą šiandieninėse visuomenėse.

Komunizmo aukų muziejus Vašingtone įamžina daugiau nei 100 milijonų žmonių, kuriuos nužudė komunistiniai režimai, atminimą. Amerikos mokslininkų teigimu, šiaandien per 1,5 milijardo žmonių vis dar gyvena ir dirba aktyviai demokratijai ir žmogaus bei pilietinėms teisėms priešišku komunistinių vyriausybių valdomose šalyse. Tai pirmasis muziejus Amerikoje, skirtas atskleisti komunizmo istoriją, tiek jo dabartinį pasaulinį išplitimą Europoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje.

Muziejų sudaro parodų, konferencijų ir renginių erdvės. Pirmame jo aukšte yra trys pagrindinės lankytojams skirtos galerijos, kurios pasakoja komunizmo istoriją ne tik per artefaktus, bet ir interaktyviai. Komunizmo aukų muziejus įkurtas Vašingtono centre, McPherson aikštėje (900, 15th St NW).

Šį muziejų valdo Komunizmo aukų memorialo fondas – pelno nesiekianti švietimo, tyrimų ir žmogaus teisių organizacija Jungtinėse Amerikos Valstijose. genocid.lt

KGB pareigūnų pagaminta negatyvų juosta konfiskuoto pagrindinio leidinio „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika”, Nr. 32 (1978). Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių.

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

„SIBIRO SIELOS” – OKUPACIJŲ IR LAISVĖS KOVŲ MUZIEJUJE

2022 m. birželio 15-ąją, Okupacijos ir genocido dieną, Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus Konferencijų salėje atidaryta Čikagoje (JAV) gyvenančio lietuvių kilmės medicinos mokslų daktaro, menininko **Audriaus Plioplio** paroda „Sibiro sielos”.

Parodoje dalyvavo Kovo 11-osios Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkas prof. **Vytautas Landsbergis**, Kovo 11-osios Lietu-

vos Nepriklausomybės Akto signataras **Zigmas Vaišvila**, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinis direktorius dr. **Arūnas Bubnys**.

Parodos atidarymą dainomis pradėjo Vilniaus Sietuvos progimnazijos moksleivės, vadovaujamos muzikos mokytojo **Jono Pulkausko**.

Parodos autorius Audrius Plioplys susirinkusiems pristatė nuo 2011 m. pradėtą vykdyti projektą „Vilties ga-

lia”, kurio eigoje buvo sukurta paroda „Sibiro sielos”. Šio projekto metu buvo surinkta ir išsaugota daugiau kaip 400 laiškų ir nuotraukų, atsiųstų iš Sibiro į JAV. Šių laiškų turinys ir fotografijos atskleidė tragiškus Sibire atsidūrusių šeimų likimus.

„Parodoje „Sibiro sielos” vaizdai susideda iš neuronų profilių, susipynusių su mano smegenų magnetinio rezonanso nuotraukomis ir elektroencefalogramomis. Būtent šie platūs, persidengiantys

Medicinos mokslų daktaras, menininkas Audrius Plioplys (kairėje) ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinis direktorius dr. Arūnas Bubnys. **LGGRTC**

neuronų tinklai užkoduoja mūsų prisiminimus, įskaitant prisiminimus apie tuos, kurie mums buvo brangūs. Pridedami į Sibirą ištremtųjų portretai, jų ranka rašyti laišukai. Portretų išdėstymas gilesniuose sluoksniuose suteikia jiems miglotą, vaiduklio išvaizdą. Jei kas nors Jus prisimena po to, kai miršstate, tam tikra prasme

esate nemirtingas. Naudodamas savo neuronų modelius ir tinklus, aš stengiuosi suteikti šiems asmenims nemirtingumo”, - sakė parodos autorius Audrius Plioplys.

Paroda „Sibiro sielos” muziejaus Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus Konferencijų salėje bus eksponuojama iki 2022 m. spalio 2 d. **genocid.lt**

Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus Konferencijų salėje Čikagoje (JAV) gyvenančio lietuvių kilmės medicinos mokslų daktaro, menininko Audriaus Plioplio paroda „Sibiro sielos”. **LGGRTC**

LITVAKŲ KULTŪROS DVASIA PERSIKĖLĖ Į ČIKAGOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĘ

Čikagoje, De Paulo universiteto koncertų salėje surengtas Lietuvos žydų kultūrai ir istorijai skirtas renginys, koncertas „Žydiškos Lietuvos spalvos”. Čia skambėjo ir šiai progai sukurtas amerikiečių kompozitoriaus kūrinių premjera.

Lietuvos žydų kultūros pristatymą Čikagoje sumanyta surengti prieš keletą metų, Seimui paskelbus 2020 metus Vilniaus Gaono ir Žydų kultūros bei istorijos metais. Tačiau dėl pandemijos renginys nukeltas ir įvyko tik dabar.

Koncerte skambėjo lietuvių ir žydų autorių muzikiniai kūriniai. Taip pat premjera - specialiai šiai progai sukurtas litvakų kilmės Čikagos kompozitoriaus Lee Kesselmano kūrinys „Batų vagonas” pagal poeto Avromo Sutzkeverio eiles. Programą atliko Rafailas Karpis, išėvijios lietuvių choras „Dainava”, jiems akomponavo kompozitorius L. Kesselmanas ir Čikagos lietuvių smuikininkė Linda Veleckis.

„Pirmas kūrinio epizodas nukelia mus į Lietuvos valstybės užuomazgas, net klestėjimą – tai viduramžiai, Gedimino laiškai, kuriais [kunigaikštis - LRT] kviečia visus žmones į Lietuvą, tai yra turbūt vienas didžiausių įrodymų, koks svetingas ir mielas mūsų kraštas. Tai vienas iš kvietimų, dėl ku-

Koncertas „Žydiškos Lietuvos spalvos”, **LRT stop kadras**

rių atsirado Lietuvoje žydų bendruomenė”, - pasakoja solistas Rafailas Karpis.

L. Kesselmanas sako, kad jį, kaip kompozitorių ir dirigentą, visada domino Rytų Europos muzika, o ypač - lietuvių bei žydų muzikos tradicijos.

„Ketvirtadalis mano šeimos kilę iš Lietuvos, žydai atvykę į Klivlandą 1880 metais - tai mano mamos tėvo šeima, likusi šeimos dalis - iš rytų Europos ir jie visi žydai, Vengrijos, Baltarusijos, Ukrainos. Ši pasaulio dalis yra mano pasaulio dalis. Visuomet maniau, kad tai tam tikra prasme mano tėvynė”, - sako L. Kesselmanas.

L. Kesselmanas sako, kad

šis kūrinys puiki proga jam atskleisti savo paties ir Lietuvos žydų istoriją.

„Kaip žmogus, turintis šaknų Lietuvoje ir gyvenantis JAV, pamaniau, tai puiki mintis – sukurti kūrinį, kuriame galiu perteikti savo žydišką šaknį, jungdamas su Lietuvos žydų paveldu. Kūrinys skirtas Gedimino laiškams, antroji dalis – Holokaustui ir finale atliekama malda taikai - jei prisiminsime, galėsime pakeisti praeitį, tai, ką galime daryti - melstis už taiką ir tikėtis, kad niekada neteks to patirti vėl”, - toliau pasakoja kompozitorius.

Šį koncertą organizuoja Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje ir Čikagos lietu-

vių meno ansamblis Dainava.

„Jau kalbame, kad pats kūrinys vertas atlikti Lietuvoje”, - neslepia „Dainavos” choro meno vadovas Darius Polkaitis.

„Šiuo renginiu mes pradėjome Vilniaus 700 metų sukakties paminėjimą, o žydiška kultūra [Vilniui – LRT] iligus metus buvo svarbi ir reikšminga”, - sako Lietuvos generalinė konsulė Čikagoje Sigrida Mulevičienė.

Renginio Čikagoje lankytojai taip pat turėjo galimybę apžiūrėti Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejaus istorikų parengtą keliaujančią parodą „Knygos ant medžių neauga: išsaugoti ir perduoti atmintį.” **LRT**

ILGIO MATAS „METRAS” UŽGIMĖ VILNIUJE

Valdovų rūmų muziejus nuo šiol primins dar vieną unikalią istoriją – mažai kas žino, kad ilgio mato terminas metras sukurtas 17 a. Vilniuje. Jo autorius yra Titas Livijus Buratinis (Tito Livio Burattini, 1617–1681) – italų kilmės fizikas, matematikas, geografą, egiptologas, architektas, išradėjas, diplomatas ir finansininkas, rašoma Valdovų rūmų pranešime žiniasklaidai.

Vilniaus senamiesčio Rotary klubas pasiūlė įamžinti šią istoriją ir Vilniui – artėjančio 700 metų jubiliejaus proga dovanoja skulptoriaus Martyno Gaubo sukurtą skulptūrinę kompoziciją.

Naująjį siūlomą ilgio matą T. L. Buratinis aprašė 1675 m. Vilniuje išleistoje knygoje „*Misura universale*”. Joje pirmą kartą paminėtas terminas metras kaip ilgio matas. Autorius universalųjį ilgio matą siūlė vadinti *metro cattolico*. Tai reiškė, kad jis turėtų būti naudojamas visuose katalikiškuose kraštuose.

„Metro terminą šiandien žino visas pasaulis, tačiau labai mažai žino, kad jis gimė ne kur kitur, o Vilniuje. Tai tikras faktas, kuriuo galime didžiuotis ir kurį reikia priminti pasauliui. Todėl ir gimė mintis, kad reikėtų tai įamžinti. Man regis, niekur pasaulyje nėra paminklo metrui, o Vilnius nuo šiol jį turės”, - sakė šio sumanymo autorius istorikas, laidų vedėjas Virginijus Savukynas. **LRT**

PAMINKLAS KNYGAI IR BIBLIOFILUI VIDMANTUI STANIULIUI

Reikšmingi istoriniai įvykiai paminėti Kaune gegužės 14 dieną. Solidžiais renginiais (kartu su visa šalimi) prisimintas Romas Kalanta, prieš 50 metų tapęs gyvu laisvės fake-lu. Į pagerbimo šventes kvietė Nacionlinis Kauno dramos ir Kauno valstybinis teatrai. „Kaunas Europos kultūros sostinė 2022“ šurmuliavo – kvietė į Muziejų renginius, parkus. Nauju Kauno akcentu viešojoje erdvėje tapo ir išskirtinis paminklas legenda tapusiai išskirtinei asmenybei, mylėjusiai senąsias lietuviškas knygas, bibliofilui, vienam iš XXVII knygos mėgėjų draugijos atkūrimo signatarui, Antikvarinio knygyno Kaune įkūrėjui Vidmantui Staniuliui.

Prie pastato Vytauto pr. 58 atidengta unikali paminklinė kompozicija.

Autoriai – jauni, talentingi skulptoriai Tadas ir Tomas Vosyliai sukūrė paminklą knygai, negailėjusiam laiko ir širdies jos tyrinėjimui ir sklaidai Vidmantui Staniuliui, čia veikusiam knygynui.

Paminklo atidengime dalyvavo J. E. Prezidentas Gitanas Nausėda, Kauno meras Visvaldas Matijošaitis, Tarybos narys prof. Jonas Audėjaitis, Vidmanto Staniulio bičiuliai, bibliofilai iš Druskininkų, Vilniaus, XXVII knygos mėgėjų draugijos nariai.

Šiltais žodžiais apie Vidmantą Staniulį kalbėjo J. E. Prezidentas - draugijos gar-

bės narys, bibliofilas Gitanas Nausėda. Ilga bičiulystė siejo šiuos žmones: nepailstantis V. Staniulis mokė nepasimesti turtingame knygos pasaulyje. Būdamas aistringas istorijos, knygų, spaudos, literatūros, kalbos ir kultūros paveldo mylėtojas bei kolekcininkas, per savo gyvenimą Vidmantas Staniulis aktyviai prisidėjo prie Lietuvai svarbių kultūros bei paveldo vertybių gaivinimo: surengė kelias dešimtis parodų, sudarė ir leido daug vertingų knygų ir jų faksimilių, kurias dovanojo šalies mokykloms ir muziejams. Kartu įkurta asociacija „Paminklo poetui Pranui Vaičiūčiui fondas“, kuri rūpinosi šios iškilios asmenybės įamžinimu Sintautuose.

Dar 1994 m. Kaune įkūrė knygyną-saloną prie Profsąjungų centrinės bibliotekos. Vėliau - antikvarinį knygyną, kur tęsė ir plėtojo bibliofilijos veiklą bei tapo vienu reikšmingiausių visos Lietuvos raštijos ir spausdinto žodžio paveldo puoselėtojų. V. Staniulis prisidėjo rengiant Knygos šventes, skirtas Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai, inicijavo „Geriausią parengto ir išleisto bibliografinio leidinio“ konkursus. Už nuopelnus Kauno ir Lietuvos kultūrai V. Staniulis buvo apdovanotas II laipsnio Santakos medaliu.

Meilė knygai Vidmantą Staniulį suvedė ir su Valdovų rūmų muziejaus bendruomene.

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda, Kauno meras Visvaldas Matijošaitis, Danutė Staniulienė, XXVII knygos mėgėjų draugijos nariai ir svečiai prie atidengtos paminklinės kompozicijos. *Rengėjų nuotr.*

Dar tuomet, kai dalis vis dar netikėjo Valdovų rūmų atkūrimo idėja, jis buvo vienas pirmųjų, 2008 m. dovanojęs XVII a. bestselerį, išleistą net 24 kartus, – 1661 m. Amsterdame paskelbtą jėzuito, Vilniaus universiteto profesoriaus Mykolo Radau (apie 1617–1687) retorikos paskaitų knygą „Improvizuojantis oratorius...“ (*Orator extemporaneus, seu Artis oratoriae brevium...*). Ir vėliau Vidmantas Staniulis su šeima buvo nuolatiniai Valdovų rūmų muziejaus rėmėjai – jų pastangomis muziejaus, o išties – visos Lietuvos žmonėms priklausančius – vertybių rinkinius papildė dar devynios itin vertingos XVII–XVIII a.

knygos.

Vidmanto Staniulio asmenybę plačiai visuomenei visada primins ir jo inicijuoti, kartu su juo organizuoti renginiai, tarp kurių – 2009 m. Vilniaus paveikslų galerijoje kartu su Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondu surengtas labdaringas senųjų knygų aukcionas „Auctio Bonitatis Librorum Antiquorum“, kuriame nupirkta knyga siūlyta dovanoti muziejams, 2011 m. atkuriamose Valdovų rūmų erdvėse pristatytas Kristijono Donelaičio „Metų“ faksimilinis leidinys, skirtas K. Donelaičio ir Liudviko Rėzos jubiliejams, ir kt.

Po iškilmingos ceremoni-

jos svečiai, artimieji, dalijosi prisiminimais. Knygų namai saugoja ne tik atminimą, bet ir tęsia veiklą - jame dirba žmona Danutė, sūnus Nerijus.

V. Staniulio įkurtas antikvarinis knygynas tapo namais ne tik daugeliui retų leidinių, bet ir vieta, ugdančia lankytojų smalsumą. Bibliofilo V. Staniulio darbai ir idėjos miestui buvo ir išliks svarbiu indėliu į Kauno kultūrinio gyvenimo plėtrą. Vidmantas Staniulis visada išliks kaip iškili kultūros asmenybė, ryškus Lietuvos spausdinto paveldo puoselėtojas, mecenatas.

Dalia Poškienė, XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė

LIETUVOS SEIMAS PRIĖMĖ REZOLIUCIJĄ DĖL RUSIJOS FEDERACIJOS VYKDOMŲ UKRAINIEČIŲ GROBIMO IR NETEISĖTOS DEPORTACIJOS

Seimo Europos reikalų komiteto pirmininkė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė.

LRS

Seimas vieningai, 50 balsavime dalyvavusių parlamentarų balsavus už, priėmė rezoliuciją „Dėl Rusijos Federacijos vykdomų ukrainiečių grobimo ir neteisėtos deportacijos“ (projektas Nr. XIVP-1804).

„Šis dokumentas svarbus tuo, kad jis rodo, kad istorija, deja, yra šiandien, kad iš agresyvos Rusijos, ar tai būtų

prieš 80 metų, ar šiandien, mes, deja, negalime nieko naujo tikėtis – vykdomi tie patys nusikaltimai žmoniškumui, tremtys, vykdoma tokia politika ir karinė agresija, kuri veda atskiras šalis, o gal ir ištisus regionus, prie galimo bado ir kiti baisūs dalykai <...> Šios rezoliucijos tikslas – priminti ir mūsų masinių deportacijų pradžių

prieš 81 metus ir atkreipti pasaulio, Europos Sąjungos, atitinkamų organizacijų ir institucijų dėmesį į tai, kas šiandien vyksta Ukrainoje. Ne vien karas, nekaltų civilių, vaikų žudymas, bet ir trėmimai”, – sakė viena projekto iniciatorių Seimo Europos reikalų komiteto pirmininkė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė.

Rezoliucijoje smerkiamas Rusijos Federacijos vykdomas daugiau nei milijono Ukrainos civilių išvargimas iš jų namų ir prievartinė deportacija į Rusijos Federacijos ar laikinai jos kontroliuojamas teritorijas, siekiant naikinti ukrainietišką tapatybę ir vykdyti prievartinę civilių

asimiliaciją; pabrėžiama, kad tarp šių civilių prievarta buvo ištremta apie 200 tūkst. vaikų, taip Rusijos Federacijai pažeidžiant tarptautinę teisę ir Ukrainos vaikų teises ir laisves, kurias garantuoja Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija, Hagos ir Ženevos konvencijos.

Atsižvelgdamas į tai, kad šiuo metu Rusijos Federacija ir jos ginkluotosios pajėgos Ukrainoje vykdo šurkščius karo nusikaltimus, kuriais siekiama visiškai sunaikinti ukrainiečių tautą ir jų tapatybę žudant, prievartaujant, kankinant, Seimas pripažino, kad Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų ir jos politinės bei karinės vadovybės vykdoma ginkluota plataus masto agresija ir prievartinė deportacijos į Rusijos Federaciją ar laikinai jos kontroliuojamas teritorijas yra Ukrainos tautos tremtys.

Priimta rezoliucija Seimas kreipiasi į kitas valstybes, kad jos pasinaudotų

universaliosios jurisdikcijos principu tiriant ir patraukiant baudžiamojon atsakomybėn asmenis, kurie organizuoja ir prisideda prie Ukrainos gyventojų tremčių ar kitaip rengia, dalyvauja prievartinėse deportacijose, vykdo nusikaltimus žmoniškumui, genocidą ir kitus karo nusikaltimus; ragina Jungtines Tautas, Europos Parlamentą, Europos Tarybos Parlamentinę Asamblėją, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Parlamentinę Asamblėją, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Nuolatinę Tarybą, Jungtinių Tautų Vaikų Teisių Komitetą, Jungtinių Tautų Vaikų agentūrą „UNICEF“, Hagos konvencijos Vaikų grobimo skyrių, Tarptautinį Raudonąjį Kryžį, užsienio šalių parlamentus ir vyriausybes pripažinti Rusijos Federacijos vykdomas Ukrainos tautos tremtis, genocidą, karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui bei siekti atsakomybės už šiuos nusikaltimus.

2022 m. birželio 16 d. LRS pranešimas žiniasklaidai

JIEZNE PAMINĖTA GEDULO IR VILTIES DIENA

2022 m. birželio 14 d. Prienų raj. Jiezno seniūnijoje vyko Gedulo ir vilties dienos paminėjimas. Minėjimas prasidėjo Jiezno šv. Arkangelo Mykolo ir Jono Krikštytojo bažnyčioje šv. Mišiomis, kurias aukojo ir pamokslą pasakė klebonas teol. mgr. kun. Rolandas Bičkauskas. Po pamaldų dalyviai susirinko bažnyčios šventoriuje prie tremtinių kryžiaus, kur buvo pagerbtos sovietinio genocido aukos. Vėliau šauliai, moksleiviai kartu su vietos gyventojais pradėjo pėsčiųjų žygį po istorines Jiezno ir jo apylinkių vietas.

Jiezno klebonas kun. R. Bičkauskas pašventino Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro atminimo ženklą Lingėniškių kaime, kur enkavedistai su vietiniais sribais gyvus sudegino Lietuvos partizanus ir jų rėmėjus.

LŠS Vytauto Didžiojo Kauno 2-osios šaulių rinktinės šaulys Julius Proškus skaitė pranešimą „Sudeginti gyvi“. Renginyje dalyvavo ir rimties žodį tarė Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus, Prienų raj. savivaldybės administracijos direktorė Jūratė Zailskienė, Jiezno seniūnijos seniūnas Algis Bartusevičius ir kiti svečiai.

LGGRTC darbuotojas dr. Raimundas Kaminskas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinio direktoriaus dr. Arūno Bubnio vardu padėkojo visiems renginio dalyviams, organizatoriams bei linkėjo ir toliau puoselėti istorinę atmintį ir nuolat mokytis istorijos pamokų dėl Lietuvos jaunosios kartos ateities. Po to vyko minėjimas netoli genocido aukų palaidojimo vietos.

Raimundas Kaminskas

Atminimo ženklas Lingėniškių kaime, kur enkavedistai su vietiniais sribais gyvus sudegino Lietuvos partizanus ir jų rėmėjus. LGGRTC

„DIRVAI“ AUKOJO:

K. Ceputis,	
Evanston, IL.....	100
Lith. Citizens Assoc.,	
Boston, MA.....	90
R. Kubiliunas,	
Willougyby Hills, OH.....	45
A. Venckunas,	
Santa Monica, CA.....	45
V. Kirvelaitis,	
Lemont, IL.....	22
A. Jurkunas,	
S. Pasadena, FL.....	20
Z. Khoury,	
Mayfield Vill, OH.....	20

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

ANYKŠČIŲ RAJONE PAGERBTI LIETUVOS PARTIZANAI

Anykščių rajono Traupio kapinėse buvo atidengtas paminklas Traupio partizanams Simonui Dailidėnui-Vėtyklei bei Jonui Bernatoniui-Melagiui. *Organizatorių nuotr.*

2022 m. birželio 12 d. Anykščių rajono Traupio kapinėse buvo atidengtas paminklas Traupio partizanams Simonui Dailidėnui-Vėtyklei bei Jonui Bernatoniui-Melagiui.

Paminklą pašventino Raguvos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonas, Traupio šv. Onos parapijos administratorius kan. Juozas Janulis.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Istorinių tyrimų programų skyriaus vyriausiasis istorikas Gintaras Vaičiūnas sakė, kad šie partizanai žuvo lygiai prieš 73 metus, birželio 12 dieną, būtent sekmadienį.

„Tiksliai šią dieną ir nutarėme pagerbti jų atminimą. Partizanai priklausė Tado Kosciuškos būriui – tai vienintelis būrys tokiu pavadinimu visoje Lietuvoje. Būrys buvo įkurtas 1947 metais rugsėjo mėnesį. Pirmasis vadas buvo raguviškis Antanas Aliukas-Kuprys, o antras ir paskutinis – čia palaidotas Simonas Dailidėnas, slapyvardžiu Vėtyklė. Drauge

čia atgulė jo artimas draugas, su kuriuo jis žuvo Šikšnalaukio kaime, Jonas Bernatoni-Melagis. Traupio apylinkėse žuvo 73 partizanai. Mes jiems dėkingi už tai, kad jie kovojo už mūsų laisvę“, - iškilmingame renginyje kalbėjo LGGRTC istorikas G. Vaičiūnas.

Pagrindinė šio paminklo fundatorė, partizano Jono Bernatoni-Melagio giminaitė Veronika Meilūnienė pasidalijo prisiminimais: „Jonas Bernatoni buvo kaip mūsų šeimos narys – jis – tikras mano mamos pusbrolis. Jonas mūsų namuose labai dažnai lankydavosi, pas mus kabėjo net jo šventiniai rūbai. Atjodavo pas mus su labai gražiu širmuku. Man, pirmo-kei, tai buvo taip gražu! Vienu metu pašautas Jonas pas mus gydėsi. Po šiai dienai girdžiu, kaip jis šaukia iš skausmo... Pas mus pabuvo ir kitas partizanas alūkėnietis Antanas Matulionis. 1946 metais mes pabėgom iš namų, o 1949 metais Alūkėnų miške išgirdau sūvius. Aš, tuomet keturioklikmetė, pagalvo- jau: daugiau jų neišvysiu. Taip ir

buvo“, – partizanų žuvimo dieną prisiminė V. Meilūnienė.

Paminklo atidaryme dalyvavo ir tremtinė Prima Petrylienė bei partizanas Jonas Kadžionis-Bėda, kuris pasakojo pažinojęs žuvusius už mūsų laisvę: „Šiuos žuvusius partizanus pažįstu nuo jaunystės. Kai man buvo 20 metų, mes kartu buvome viename būryje. Nuo to laiko praėjo 73 metai, esu silpnos sveikatos, bet vis tiek atvykau nusilenkti žuvusiųjų kaulams, visiems, kurie kentėjo lageriuose, tremtyse“, – kalbėjo J. Kadžionis-Bėda.

Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelevičius dėkojo visiems traupiečiams, svečiams, tremtiniams, o ypačingai – tremtiniui, partizaninio judėjimo atminties puoselėtojui Gerimantui Kaklauskui, kurio iniciatyva šis paminklas buvo atidengtas. „Tokie žmonės neleidžia, kad istorija būtų užmiršta. Gerimantas, net ir susidūręs su abejingumu, niekada nenuleisdavo rankų ir šiandien mes turime tai, ką matome“, – kalbėjo meras.

ŠIAULIUOSE – ISTORINĖS ATMINTIES LIUDIJIMAI

2022 m. birželio 13 d. Šiaulių „Aušros“ muziejaus padalinyje Venclauskių namuose-muziejuje vyko Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išleistas knygos „Užrašyti žodžiai liudija. 1941 metų tremtinių ir politinių kalinių dienoraščiai ir atsiminimai“ pristatymas. Knygos sudarytojos – Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus muziejininkės Ramunė Driaučiūnaitė ir Milda Jarušaitienė, dailininkė-make- tuotoja Aistė Tarabildienė.

Tai buvo pirmasis renginys, skirtas paminėti Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienas Šiauliuose.

Renginį nuotaikingai pradėjo Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos mokinys kanklininkas Modestas Ulberkis.

Į knygos pristatymą susirinkusius kreipėsi Šiaulių „Aušros“ muziejaus direktoriaus pavaduotoja Virginija Šiuokščenė, sveikinimo žodį tarė Šiaulių miesto mero pavaduotojas Egidijus Elijošius ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šiaulių skyriaus pirmininkė Valerija Jokubauskienė.

Renginį vedė Šiaulių „Aušros“ muziejaus Istorijos skyriaus vedėja Vilma Karinauskienė.

Knygoje „Užrašyti žodžiai liudija. 1941 metų tremtinių ir

Poetas Povilas Kulvinskas sakė, kad šių partizanų žuvimo metai sutampa su jo gimimo metais bei paskaitė eilėrašį apie partizanus.

Informacija parengta pagal regioninį naujienų portalą www.anyksta.lt **genocid.lt**

politinių kalinių dienoraščiai ir atsiminimai“, išleistoje 2021 metais, minint pirmųjų masinių trėmimų iš Lietuvos 80-metį, pateikiamos ištraukos iš 1941 m. tremtinių Teodoros Akvilinos Bliūdžiuvienės, Akvilės Petronėlės Bliūdžiūtės, Dalios Grinkevičiūtės, Danutės Adelės Markevičiūtės, Jono Tallat-Kelpšos, Stasio Tallat-Kelpšos, Algimanto Katiliaus, Kazimieros Narbutienės, politinių kalinių Aleksandro Stulginskio ir Juozo Duoblio dienoraščių ir atsiminimų. Juose asmeniniai žmonių išgyvenimai atskleidžia sukrečiančią ištremtųjų ar lageriuose įkalintų žmonių kasdienybę. Knygos pristatyme buvo išsamiai papasakota apie knygoje panaudotų dienoraščių ir atsiminimų autorius, jų likimus. Papasakota, kaip kilo knygos išleidimo idėja. Akcentuota, kad buvo norėta ją išleisti spalvotai, tam, kad skaitytojas galėtų prisiliesti prie dienoraščių autentiškumo, vizualiai matytų kokia spalva, šriftu rašė dienoraščių ir atsiminimų autoriai, kaip originaliai atrodė piešiniai, kurių taip pat buvo gausu dienoraščiuose.

Renginyje buvo prisiminta Ukraina ir pabrėžta, kad trėmimai į Rusijos gilumą iš Ukrainos yra vykdomi ir šiandien. Po renginio kilo diskusija ir buvo klausama, ką reikėtų daryti, kad tremtinių istorijos būtų patrauklesnės jaunimui, kaip skatinti juos domėtis šia sudėtinga ir skaudžia tema.

Besidomintiems istorija buvo galimybė įsigyti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Leidybos skyriaus išleistų knygų. **genocid.lt**

LIEPĄ Į DRUSKININKUS SUGUŽĖSIANTYS PASAULIO LIETUVIAI: „ŠVĖSKIME LAISVĘ, NES RYTOJ IR VĒL GALI TEKTI KOVOTI”

Jau kitą mėnesį tūkstančiai Lietuvos išeivių mėgėjų sportininkų sugužės į Druskininkus, kur liepos 14-17 dienomis vyks XI Pasaulio lietuvių sporto žaidynės (PLSŽ). Renginio iniciatoriai įsitikinę, kad Ukrainoje vykstančio karo kontekste švęsti laisvę bei lietuviybę yra kaip niekada svarbu.

ŠALFASS prezidentas ir Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas Laurynas Misevičius

Vidurvasarį vyksiančios žaidynės pirmą kartą surengtos dar 1938 metais Kaune, bet vėliau nevyko 40 metų. Šiaurės Amerikos fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos (ŠALFASS) iniciatyva, 1978 metais žaidynės buvo atgaivintos Toronte, vėliau vyko Čikagoje, Adelaidėje, o nuo 1991 metų rengiamos Lietuvoje.

ŠALFASS prezidentas ir Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas Laurynas Misevičius teigia, kad lietuviai niekada nesitaikstė su okupantais, todėl sportas, kaip ir muzika ar šokiai, tapo savotišku protesto įrankiu bei įkvėpė kitų okupuotų valstybių, tarp jų ir Ukrainos, Laisvės Olimpiadas.

L. Misevičius įsitikinęs, jog dabartiniame geopolitiniame kontekste švęsti Lietuvos laisvę bei tautiškumą yra kaip niekada svarbu, todėl kviečia visus liepos 14-17 dienomis apsilankyti Druskininkuose, ku, po penkerių metų pertraukos susirinkti tūkstančiai lietuvių iš viso pasaulio ir varžysis 27-iose sporto šakose.

Interviu su Laurynu Misevičiumi:

– Pirmoji „Lietuvos tautinė olimpiada” buvo surengta 1938 metais, bet vėliau 40 metų nevyko. Kas pastūmėjo atgaivinti šį renginį 1978 metais?

– Lietuviai nuo pokario laikų nesitaikstė su TSRS

okupacija. Jau 1947 metais Vyriausiasis fizinio auklėjimo ir sporto komitetas rūpinosi sportui neabejingų mūsų tautiečių veikla pabėgėlių stovyklose – jame užsiregistravo 24 sporto klubai su 383 nariais, o nuo 1965 metų organizacija, pervadinta į ŠALFASS, būrė JAV ir Kanados lietuvius sportinei veiklai, sėkmingai rengė kasmetines žaidynes. Prabėgus 40 metų buvo puikus momentas priminti visam pasauliui apie jau 35 metus pavergtą lietuvių tautą. Taigi, 1978 metais įvykusios pirmosios Pasaulio lietuvių sporto žaidynės davė didelį postūmį vėlesnėms Laisvės olimpiadoms, kurias latviai, estai, lietuviai ir ukrainiečiai šiame mieste surengė protestuodami prieš SSSR ir Tarptautinį olimpinį komitetą (TOK), kuris nepripažino šių tautų atskiromis šalimis.

– Koks yra ŠALFASS vaidmuo žaidynių organizavime?

– ŠALFASS pamažu tapo pagrindine išeivijos lietuvių sporto mėgėjų organizacija, todėl 1976 metais pasiūlė surengti pasaulines lietuviškas sporto žaidynes bei pažymėti dvi sukaktis – 60 metų Lietuvos Nepriklausomybės ir 40 metų nuo Tautinės olimpiados Kaune. Pirmosiose žaidynėse dalyvavo 1100 sportininkų. Dabar sunku patikėti, tačiau pasibaigus tuometinei sporto šventei iš Kanados valdžios ir

rėmėjų surinktų lėšų pavyko įsteigti Kanados lietuvių sporto fondą, iš kurio gaunamos palūkanos iki šiol padeda išlaikyti ŠALFASS organizaciją.

– Atgaivintos žaidynės iš pradžių vyko užsienyje, tačiau nuo 1991 metų rengiamos Lietuvoje. Kodėl?

– Užsienyje surengus pirmąsias trejas žaidynes visų žvilgsnis kryo į laisvėjančią Lietuvą. Nors anksčiau dar būta visokių nuomonių, kur reiktų tokias žaidynes rengti, bet nuo 1990 metų, manau, visiems tapo aišku – tik sugrįžę į Lietuvą galime pasisemti tiek patriotizmo, lietuviškumo ir tautinio paveldo, kad galėtume toliau nešti tą lietuviybės liepsną išstisus keturis metus išeivijoje, ruošti ateinančioms PLSŽ savo etninėje gimtinėje, kaip olimpiadoms rengiasi geriausi visų šalių sportininkai.

– Ar galėtumėte išskirti žymiausias visų laikų PLSŽ sportininkus?

– Nuo 1978 metų jų buvo nemažai, pradedant stalo tenisininku Algimantu Saunoriu, Klyvlendo „Žaibo” moterų tinklinio komandos nare Rita Čyvaite-Klioriene, išrinkta šio miesto universiteto geriausia metų sportininke, ir baigiant dabartiniu Čikagos „Bulls” generaliniu vadybininku Artūru Karnišovu.

– Kokių užsienio šalių lietuvių išeivių žaidynėse sulaukiama daugiausiai?

– JAV ir Kanados, tačiau šiemet turbūt pirmą sykį istorijoje mus pralenks Jungtinės Karalystės lietuviai. Iš Amerikos ir Jungtinės Karalystės laukiame daugiau nei tūkstančio sportininkų, dar bent 100 ar daugiau atstovų turės kaimynai latviai, nemaža ir Airijos lietuvių delegacija.

– Kodėl Lietuvos išeiviams svarbus toks renginys?

– Sportas ir tautiniai šokiai yra populiariausi tautinės pakraipos užsiėmimai tarp išeivijos lietuvių. Pasaulio lietuvių sporto žaidynės jau seniai išaugo į didelio masto sporto renginį, kuris skatina įvairiuose kraštuose gyvenančius mūsų tautiečius sugrįžti į Lietuvą, pabendrauti

tarpusavyje ir su vietiniais, taip užsimezga naujos draugystės visam likusiam gyvenimui. Po kiekvienų žaidynių girdime jaudinančias istorijas, kad sporto varžybų metu, atidarymo ceremonijoje susipažinęs jaunimas visam laikui grįžta į Lietuvą, ten sukuria šeimas. Tikiu, kad tokių renginių vertė ateityje išaugs dar labiau.

– Šių metų žaidynėse bus net 27 sporto šakos. O kurios sporto šakos populiariausios?

– Tradiciškai populiariausia lietuvių sporto šaka yra krepšinis, bet nemažai dalyvių registruojasi ir į stalo tenisą, pastaruoju metu itin išpopuliarėjo šiaurietiškas ėjimas. Šiemet pirmąsyk į žaidynių programą įtrauktas biliardas, labai mėgstamas JAV.

– Kokia yra Pasaulio lietuvių sporto žaidynių misija?

– Kaip prieš 44 metus per pirmąsias žaidynes Toronte, taip ir šią vasarą Druskininkuose, rinksimės švęsti laisvę, tautinį išskirtinumą, lietuviybę. Dabartinė geopolitinė padėtis ir kariniai veiksmai netoli Lietuvos sienos primena, kad niekas šiame pasaulyje nėra garantuota. O už tai, ką šiandien turime, rytoj gali tekti vėl kovoti, kaip ir tais 1991 metais, kuomet PLSŽ šventę nutraukė Medininkų tragedija. Tačiau jokie, net ir patys žiauriausi okupantų veiksmai neišgąsdino pasaulio lietuvių, sportinės varžybos buvo pratęstos ir žaidynės vyko toliau. Tas mūsų tautiečių ryžtas ir yra pagrindinė PLSŽ misija.

ŠALFASS inf.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA
LAISVĖS LAISVĖS LAISVĖS
LIETUVIŲ DIRVOS LAISVĖS LAISVĖS

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

**Latvian Cleveland
Credit Union**

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM

Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuočiai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.